

Vigred

ŽENSKI LIST
1939

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravišтво Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah.

Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredik«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Apostolat žene — Kongres Kristusa Kralja. — Daj, odpri Pastor! (A. Salmič). — Kitajska žena (A. Majcen, S. S.). — Kresna (A. Galletova). — Dve kroni (Seemann, Lebar). — Osamljen cvet (Marica). — Mati in sin (M. Stepanova). — V mojo samoto (A. Salmič). — Beli nagelj (Irena Kirm). — Srečanje (J. Borštnar). — V kraljestvo ... (M. Toff - Hibšer). — Št. Jur pod Rifnikom (A. P.). — Deklica (L. St.). — Izobraženo dekle (J. Gerely - Raša Mastnak). — Lilija (Franjo Neubauer). — O novih delavskih in nameščenskih legitimacijah (Valant Milan). — Srce umira (Ivan Ogrin). — Žena v glasbi (V. I. R.). — Zdaj ... (Mara Stepanova). — O, da imam! (Anka Salmič). — Če bi imela sina (Irena Kirm). — Slovenski dom. — Deklica na tuje gre ... (K. A.). — V naših domovih. — Gospodarska vrednost reje Angorcev (I. Srčnik). — Vprašanja iz zdravstva.

~ Tvrdka F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

nudi v svoji glavni trgovini veliko izbiro sukna, kakor tudi druge modne novosti za moške in damske obleke, ter tudi vse vrste boljše in cenejšo konfekcijo. Tvrdka vodi na nasprotni strani, Sv. Petra cesta 30, specialni oddelek za perilo in stanovanjske opreme, ter na Sv. Petra nasipu oddelek za cenejše tekstilno blago in ostanke.

Tvrdkino geslo je: MAJHEN ZASLUŽEK, VELIK PROMET!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodneje.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,

obrestuje po 4 %, proti odpovedi do 5 %

Slovenec:

APOSTOLAT ŽENE

O veliki noči je zborovala Mednarodna unija katoliških ženskih zvez v Rimu. Zastopane so bile katoliške ženske zveze iz 39 držav. Glavna točka zborovanja je bil sprejem pri sv. očetu.

Papež Pij XII. je sprejel v kraljevski dvorani nad tisoč zastopnic katoliških žena celega sveta. Postavile so se v krogu okrog papeževega prestola, sredi med njimi zastopnice toliko preiskušene Španije. Predsednica ga. Franja Steenberghe-Engeringh je v imenu 30 milijonov katoliških žena pozdravila sv. očeta in mu izročila obljubo, da bodo katoliške žene v zvestobi in vdani pokorščini služile Cerkvi pod vodstvom njenega vrhovnega poglavarja.

Papež Pij XII. je imel daljši nagovor na te zastopnice. Žal, da ne moremo priobčiti celotnega. Vendar naj vsaj v izvlečku berejo tudi naše žene želje sv. očeta za apostolsko delo katoliške žene.

»Od katoliških žena pričakujem, da se bodo z veseljem in požrtvovalnostjo posvetile apostolstvu, ki jim je odprto, da namreč sodelujejo pri oznanjevanju pravičnosti in ljubezni do bližnjega, kot so to storile žene v davnih dneh krščanske vigredi. Človeštvo pretresajo danes viharna idejna gibanja, ki izvirajo iz najbolj temnih gonov človeške narave. Zajedla so se v posameznika in ga izkoreninila. Zagrizla so se v družinske celice in jih raztrgala. Zaletela so se v narodna in državna občestva in jih razmajala. Človeško občestvo, ki bi po naravnih zakonih moralo biti sklenjena enota enakovrednih bitij, obdanih z žarom človeškega dostojanstva, ki krivici določi meje in ljubezni do bližnjega odpira vrata, je pod vplivom teh sil postalo razrvana družba, ki je slepo predana gonom sovraštva.

Apostolat katoliške žene je najbolj učinkovito orožje, s katerim bo krščanstvo premagalo krive nauke, ki deroč po svetu uničujejo red. Pred časi je obsegal apostolat žene le družino, kjer je žena kraljevala. Krščanska družina in krščanski dom sta bila varno zavetje, kjer je doraščajoči otrok dihal nepokvarjeno ozračje ter se je razvijal v krepko krščansko osebnost.

Toda danes so pod vplivom tehničnega napredka nastale nove socialne obveznosti. S tem je bila tudi katoliška žena pozvana, da prestopi prag svoje družine in k dosedanjemu apostolatu v krogu svojega doma doda še nova bremena apostolskega udejstvovanja izven doma. Katoliška žena je postala dandanes na sto in sto področjih sodelavka svojega moža in je ob svojem možu stopila v novo okolje, kjer se odpirajo njej doslej še nepoznane potrebe sodelovanja.

Spričo tega velikega preobrata, ko se je do sedaj zaprta družina odprla, da morejo vdreti vanjo in v svetišče doma vsakovrstni vplivi, je pokojni sv.oče Pij XI. katoliško ženo posebej povabil, naj se na razširjenem delokrogu udeleži apostolskega dela za ohranitev in razširjenje krščanskih načel. Brez katoliške žene-matere ne bo mogoče premagati poganškega nacionalizma. Brez katoliške žene-matere tudi pogubnega komunizma ne bo mogoče zrušiti. Četudi v borbi proti obojemu ostane krščanska družina prvenstveno delovno polje žene-matere, pa jo kliče sodobna duhovna stiska tudi še na druge širše in obsežnejše fronte tudi izven družine.

Upamo, da glas sv. očeta prav razume tudi naše katoliško ženstvo.

*

Kongres Kristusa Kralja

Kristus, ti nam gospoduj!

Samo še dva meseca nas ločita od kongresa Kristusa Kralja. Dolžnost naša je, da se pripravljamo na tiste velike dni, ko bomo tudi Slovenci uvrščeni v celo vrsto drugih narodov, ki so že smeli sodelovati pri takih kongresih in pripravljati za njihov čim večji uspeh. Pripravljalni odbori delujejo z vso vnemo. Predavanja se vrše, otroci prirejajo slavnostne akademije za pripravo in čim večje navdušenje za kongres. Dolžnost slovenskih žena in deklet je, da po svojih močeh pri vseh pripravah sodelujejo, da se od nobenega dela ne odstranijo, kjer je treba pripomoči pripravam za kongres in kongresu samemu do čim večjega sijaja.

Poleg tega splošnega dela pa si bodo naše žene in dekleta znale poiskati tudi še vsaj eno delo, ki bo morebiti skrito in nepoznano ostalo pred svetom, a ga bodo znale same zasnovati v krogu svojih najbližjih in najdražjih. Vsaka mati in vsaka hči v družini vidi in spoznava, kje prav v njeni družini še najbolj manjka, da Kristus Kralj v njeni družini še ni prišel do tistega popolnega in vsestranskega kraljevanja, ki mu gre. Tu bo znala vsaka započeti in nadaljevati, da bo do kongresa samega tudi še tista ovira odpadla.

Mnogo je že družin, ki so se posvetile Kristusu Kralju in so mu postavile v svojem domu mal in skromen prestol. Mnogo mnogo pa jih je še, ki tega še niso storile. Malenkostni vzroki so bili dovolj, da se to še ni zgodilo. Žal, da imamo še družine, v katerih nimajo niti slike božjega Kralja, kaj še, da bi se bile posvetile na poseben in slovesen način. Ali ni zdaj čas, da se to nadomesti, kar smo do sedaj zamudile? Da bo ob času kongresa vsaka naša družina, vsak naš dom, vsaka naša hiša posvečena Kristusu Kralju. To posvečenje pa ne sme biti samo nekaj površnega, ampak nekaj tako globoko doživetega, da bo prevzelo vse člane družine z resnično mislijo: Posvetili smo se Kristusu Kralju in odslej moramo le njemu služiti! To jih bo obvarovalo tudi marsikaterih ovinkov, ki jih drugače hodijo, kadar je treba izpolniti svoje dolžnosti, kadar se je treba čemu odpovedati, kadar se je treba varovati greha.

Žene in dekleta, takoj na to pripravo za kongres!

Anka Salmič:

DAJ, ODPRI PASTIR!

*Daj, Pastir, usmiljen
mi odpri Srce,
ranjena izgubljena
ovčka vračam se.*

*Pusti se mi skriti,
v Srca sveti hram.
Dušo mi ozdravi,
od pekočih ran.*

*Trnjeva že pot je,
peša mi korak.
Duša trudna blodi,
skozi greha mrak.*

*Naj od Tvoje črede
več se ne zgubim.
Daj, Srce presveto,
Tebi naj živim!*

Majcen Andrej, S. S., Yunnanfu, China:

Kitajska žena

(Nadaljevanje.)

Niso pa vse sužnje one žene, ki so jih možje zapustili ali jih odslovili. Starši, ki so v denarni stiski, kaj kmalu pogledajo za svojimi hčerkami. Prodati pa tudi ni težko, saj je v Yunnanfu več trgovin za kupovanje in prodajanje suženj, katere so vse opremljene s kričečimi reklamami. Materialno in moralno stanje teh suženj, je večkrat obupno; zato so pa tudi samomori med njimi pogostni.

V drugih pokrajinah je suženjstvo nekoliko manj razvito, kot tu. Misijonarji se z vsemi močmi borimo proti tem in takim nečloveškim dejanjem, žal, da mnogokrat skoro brezuspešno.

O vdovah in sirotah pa le krščanski nauk prinaša prave pojme. Poganško srce pa ga ne pozna. Naš krščanski nauk nas uči spoštovati vdove in sirote ter jim pomagati, pogan pa tega ne pozna.

V nedeljo sem šel proti onemu delu, kjer pokopavajo mrličje; je to nekako pokopališče. Pri nekem svežem grobu sedi žena in se milo joka.

Hočem jo potolažiti, a se ne da. Mož ji je umrl, iz hiše so jo spodili, nima strehe, nima riža. Njen jok niso bile običajne ceremonije, ampak izraz bede in bridko občutenega zaničevanja, ki ga mora prenašati vdova.

Pogledati moramo še enkrat v zakonodajo, ozir. tradicijo. Hčerka ne podeduje posestva po svojem umrlem očetu. Dobi le kako malenkostno doto, ozir. ženin mora dati njenim staršem primerno odkupnino. Sin je nekaj vreden in spoštovan. Ta tudi lahko ima kako posest.

V naši bližini je imel mož tri hčerke, pa nobenega sina. Zato si je privzel tujega dečka, ki ga je posinovil in je njemu zapustil precejšnje imetje. Njegove hčere pa so dobile le majhno doto, s katero se nikakor ne morejo preživljati.

Zanimivo je tudi pogledati, kako je z žensko izobrazbo. Ženske so na Kitajskem na splošno neizobražene, po večini niti vse ne znajo pisati. So zato tudi duševno zaostale. V zadnjem času je Čankajšekova vlada že marsikaj izboljšala in zahteva, da ima vsaka šola tudi ženski oddelek.

Za dvig ženske izobrazbe so katoliški ženski redovi prav mnogo pripomogli. Tako n. pr. v našem Yunnanfu ss. sv. Pavla vzdržujejo najdenišnico, bolnico, zavod za vdove in sirote in veliko žensko ljudsko šolo, ki jo obiskuje nad 500 deklic. SS. frančiškanke pa so ustanovile in odprle nekako gospodinjsko šolo, poleg katere je tudi še nekaka obrtna šola za ročna dela, kar oboje prav mnogo pripomore, da se kitajska mladenka duševno dvigne.

Že pregovor pravi, da po obleki večkrat lahko sodimo človeka. Isto lahko trdimo tudi za njegov položaj in njegovo mišljenje.

Naše mesto Yunnanfu ima okoli 120.000 prebivalcev; je torej večje od Ljubljane. Toda v našem mestu ne najdeš niti ene trgovine za ženske klobučke. Čemu bi pa bile, če naše žene ne nosijo klobukov? Tako je za vsako en izdatek manj. Nasprotno pa je ženskih modnih delavnic kar več v našem mestu. Modnih krojev je malo, morda štiri ali pet vrst. Modnega časopisa — modnega — pristno kitajskega, nisem videl. Mislim pa, da tam na severu že imajo kaj evropsko-kitajskega. Zato so ženske obleke po kroju skoraj vse enake, le v barvi in kakovosti blaga je nekaj razlike. Oblek brez rokavov ali globoko izrezanih nisem videl. Krila so dolga, le krila šolskih učenk so do kolen. Vsaka obleka ima visok ovratnik. Kmetške žene nosijo navadno hlače in jopič, da je za delo bolj pripravno.

Barve oblek so pa zelo kričeče, n. pr. rdeče in zelene skupaj. Le višji sloji nosijo spodnje perilo. Več kot 90% pa spodnjega perila sploh ne pozna. Tudi čevljički spadajo k modi. Kitajske žene do 25 leta imajo noge že precej normalno razvite, druge pa imajo kratke noge. Usnjenih čevljev je malo, po večini hodijo v copatah, ki so pa zelo lepo okrašeni.

Le v par potezah sem mogel opisati življenje in mišljenje kitajske žene. Za to so mi služile razmere v našem mestu, ki so mi najbližje. Da sem v Evropi in mi kdo stavi vprašanja, bi se moglo moje pripovedovanje o naših razmerah razvleči v nepregled. Morda pa bo tudi še za to kdaj prilika.

(Konec prih.)

KRESNA

*Oj, ti Janezova zel,
ti ljuba praprot dišeča,
na kresni večer
ti pravi človek: sreča.*

*S prašne ceste vate želim,
da ti porečem: kraljestvo moje!
Le čakaj, grem,
da poizvem,
kako nocoj vse poje.*

*Pa nekaj, kot strah, mi pripenja noge,
marjeta - prerokinja v travi šepče,
praprot me s ključki za krilo vleče,
kot bi branila:
E, čeprav ne!*

In vendar, in vendar jaz grem, kar grem

*Ta trava je vitka in šibka kot jaz,
da komaj vidim iz nje;
zelenkaste lučke mi zro v obraz
kot dobre oblube
za moje srce.*

*Oj, ti Janezova zel,
ti ljuba praprot dišeča,
v tvojem kraljestvu celo
moja solza je sreča.*

Marg. Seemann - A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Teden pozneje je Korbarica že vstala. Oprijela se je vsega dela kakor navadno. Le kdor bi jo natančneje opazoval, bi videl, kako se je nekako izpremenila v obraz in roke se ji komaj vidno tresejo. Kdor pa bi ji pogledal v oči, bi je več ne spoznal; kar v teh očeh gori in sveti, kakor lučka v hišnem kotu, to ni tista brezskrbnost od nekdanj, ono veselje nad mladostjo; ne, to je kakor tiho in nestrpno čakanje, kakor tiho sanjanje, pa zopet strah pred temo in nečem neznanim.

Ali je morebiti to mala dušica? se tiho povprašuje Lenica in odhiti s svojimi mislimi tja, kjer ve, da so dobrodošle. Natihem pa poboža roko, kamor ji je zadnjič dr. Ničman pritisnil svoj poljub.

»Tako redko greš na vrt, mati —?« Zdaj je tudi Korbar to opazil. »Saj veš, da ti je zdravnik naročil, da se mnogo giblješ na svežem zraku. Le poglej, kako so se že rože lepo razcvetele okoli ute!«

Do tja, do ute, še pride; dalje pa še ni stopila njena noga; strah jo je nečesa neznanega. Danes pa jo spremlja Šimen do kostanjev; tu pa se je vsa vznemirila, ko je opazila okoli in okoli pomandrano travo od zadnjič.

Torej le niso sanje — niso sanje!

»Saj se vsa treseš, Rezi, kaj pa ti je?«

»Nič, Šimen; ta luknja v ograji me vedno vznemirja; ali bi je ne mogli zadelati?«

»Saj veš, Kopač tega ne dovoli.«

»Pa jo na naši strani zagradi!«

»Toda, zakaj pa, Rezi, naenkrat to?«

»Ne vem, Šimen, zakaj; toda ne morem je gledati. Saj je morebiti to neumno od mene, pa ne morem pomagati. Najbrž je temu vzrok — moje stanje; bojim se pa vedno tega zidu.«

»Potem jo bo moral pa res Jože zadelati, če je tako.«

Ko sta se vračala, ji je bilo tisočkrat laže pri srcu. Tudi mož je to zapazil: »Glej, kako ti dobro dene!« In se je smehljala nad velikim otrokom ob svoji strani, ki ničesar ne ve in ničesar niti ne sluti.

Drugo jutro pa je Jože pripeljal samokolnico polno zidne opeke; pri županu so jo imeli kot ostanek od zadnjega popravljanja. Anže je pa prišel pomagat. Ko je na notranji strani ograje stal čisto na samem kos zidu, si je Korbarica globoko oddahnila. Zdaj pa molči, ubogo srce; nikoli več se ne bo zgodilo kaj tako strašnega kot tedaj!

Ure in ure je zdaj presedela Korbarica na vrtu. Šimen ji je preskrbel lepih slik iz mestnega muzeja in pa knjig, lepih in globokih, ki govore o močnih in krepkih ljudeh, ki so znali premagati življenje in sebe, vsi polni idealizma, požrtvovalnosti in zvestobe. Popolnoma nov svet se ji je odprl po hudih zadnjih dneh in tednih; vsa zagledana vase, je črpala iz knjig čudovite dobrine.

Tako globoko je zamišljena v svoje tiho materinstvo, da niti ne opazi, kako Marjanca ob njeni strani blede in postaja vsa plaha.

Pred desetimi dnevi je prišel Peter zadnjič na obisk v šolo:

»Jutri se odpeljeva z gospodom kaplanom v mesto h gospodu šolskemu svetniku Pavliču.«

»In kdaj se potem vrneš, Peter?«

»V velikih počitnicah. Vsako leto v velikih počitnicah bom prihajal k tebi, Marjanca. Ko bom prišel pa zadnjič, pa ne bom nič več »neumen bedak«, kakor se mi je smejal marsikdo v vasi, ampak bom doktor — zdravnik. Potem, Marjanca, ostaneva za vedno skupaj! Ti mi boš gospodinjala, jaz bom pa zdravil ljudi, reveže zmirom najprej. Takrat bo pa tudi drevesce tu spodaj na vrtu že veliko in močno in ga bova prenesla na grob naše stare mame, kaj — ne?«

»Da, Peter,« je rekla Marjanca, toda njene oči so bile polne solz: najprej stara mama, potem Peter, vse jo zapušča. In zdaj še njena nova mati? Le kaj je ž njo, zadnji teden je ne vidi in ne sliši in je sploh popolnoma po-

zabila nanjo, kakor, da je ni v hiši. Kaj je nič več ne mara? Saj je bila prvi čas tako dobra z njo.

Bridko se je razjokala Marjanca, ko je sedel Peter na voz, da se odpelje, ko ji je zadnjikrat pomahal v slovo. Korbar jo je mehko pobožal po plavolasi glavi: »Nič ne jokaj, Marjanca! Peter se pelje v srečo svojo in tvojo, katero vama bo izprosila vajina stara mama. Ta zdaj prav gotovo ne joka, ker ve, da je tako prav in dobro. Če bi tukaj ostal, bi nikoli ne postal zdravnik, za kar edino ima veselje. Ali tega ne razumeš, Marjanca, saj si drugače tako pametna?«

Ko pa je dekletce le še jokalo, se je sklonil prav nizko k njej in ji je povedal na uho: »Veš, Marjanca, četudi zdaj odhaja Peter, tvoj brat, nam bo pa morebiti Bog poslal kakega novega bratca. Ali bi ga kaj rada imela?«

Z velikimi očmi ga je pogledala, toda razumela ga ni.

»Pojdi na vrt k materi — pa ti bo povedala!«

Toda Marjanca ne ve, kaj naj mater vpraša; Korbarica pa gleda samo na znotraj in ne vidi objokanih oči; dokler je ne predrami Marjančino ihtenje.

»Marjanca, kaj pa ti je?«

»Peter je odšel tako daleč . . . in«

»In?«

Vsa zbegana bruhne iz sebe: »Oče je rekel, — da pride k nam mal bratec, ki ga bo Bog poslal? Kdo pa pride in kdaj?«

Zdaj pa se je zavedla Korbarica, da je prišla velika ura, ko je treba enajstletnemu otroku pojasniti skrivnost, življenjsko skrivnost. . .

»Kar k meni sedi, Marjanca, pa ti bom povedala lepo povest!«

Na klopi pod široko listnato streho sedi mati, na stolcu ob njenih nogah pa deklica.

»Ko je ljubi Bog ustvaril drevesa, jim je dal prelepe bele cvetove in jih je v vsej krasoti postavil v sredino raja. Vsako drevo je čudovito ugajalo samo sebi in se je veselilo svoje krasne obleke. Nekoč, ko so bila vsa prevzeta veselja o svoji lepoti, je prašala mala, rožnato cvetoča breskev: »Gospod, ali smemo vedno takole lepe ostati?« — »Še lepše in srečnejše boste« ji odgovori Bog. — »Saj to ne more biti,« je menila češnja in je ogledovala svojo cvetočo krono, »saj kaj lepšega ne more biti!« — »Pokazal vam bom, le počakajte!« In ko so po par tednih odpadli prekrasni cvetovi, beli in rožnati, so dobila drevesa vsa žalostna lica. Niso razumela ljubega Boga, ki je vendar rekel, da bodo še lepša in srečnejša. In ko je zadnji beli cvetni listič odpadel, je mrmrala jablana; breskva pa ji je prigovarjala: »Verujmo vendar ljubemu Bogu, saj vendar ve, kaj je obljubil!«

In res, dobri Bog je vedel! Naenkrat so opazila tudi drevesa, da je sredi cvetne čaše nastala mala kroglica, za katero se niso niti menila, ker je bila tako mala in neznatna, pa je začela tako hitro rasti, da je bila vsak dan vidno večja in debelejša. Povsod pri vseh drevesih je bilo tako: kjer je stal prej cvet, je nastala zdaj ta kroglica. Že zdaj so se začela drevesa

zavedati, da je to nekaj novega. Kar smešne so bile drobne kroglice in pa to, da jih je bilo vse polno, povsod tam, kjer je stal prej droban cvet in pa da so bile vsak dan večje in so se trdno držale na drevesnih vejah.

»Ali je to tisti veliko in srečno?« je vprašala jablana.

»Še malo počakaj, pa boš sama sprevidela!« ji je odgovoril Bog. In drobne okrogle stvarce so postajale vsak dan večje in so bile že davno večje, kakor prej cvetovi. Nekega dne pa se je pokazal na enem drevesu rumen obrazek, na drugem rdeč.

»To so bile češnje, mati!«

»Da, Marjanca, to so bile prve češnje na svetu; in so bile čudovito sladke. Začudeno so se spogledovala drevesa, zlasti češnje in so se ozirale po breskvah, svojih sosedah, ki so pa imele še vse zelene kroglice.

Bog pa je smehljaje gledal drevesa. In ko so bila vsa drevesa obložena z najlepšim sadjem, je Bog rekel Adamu in Evi: »Od vseh dreves smeta jesti«

»— samo od tega ne, sredi raja!«

»Da Marjanca; pa poslušaj naprej! Adam in Eva sta jedla. Začudeno so ju gledala vsa drevesa. Veselila so se, da njihovi sadovi tako diše Adamu in Evi. Še bolj jih je to veselilo, kakor pa prej njihovo lepo cvetje. Toda tisto veselo in srečno, kar je obljubil Bog, to še ni bilo.

Nekoč je opazila jablana, da je Eva drobna zrnca — pečke, — ki so v vsakem jabolku, vtaknila v zemljo in kako je kmalu nato prirastlo iz zemlje malo drevesce, mlada jablana. Tedaj se je od veselja razjokala stara jablana nad mladim drevescem. Bog pa ji je rekel: »Ali vidiš, stara jablana, zdaj pa imaš svojega malega otročička!«

Eva je videla, da jablana joka in jo je vprašala: »Zakaj pa vendar jokaš?«

Zdaj pa ji je jablana povedala vso dolgo povest, kako so bila drevesa ponosna na svojo cvetno obleko in kako jim je Bog obljubil še vse večje veselje in srečo. — »In dobila smo sadove in iz semen naših sadov so zrastle mala drevesca, naši otroci. In zdaj smo tako srečna, kakor še nismo bila nikdar poprej,« je končala jablana svojo povest.

Adam in Eva sta tudi začutila hrepenenje za najlepšim in najveselejšim na svetu in sta prosila Boga: »Daj tudi nama, kar si dal drevesom!«

»Da«, je rekel Bog in jima je podaril malega otročička, človeškega otroka. Ker pa je bil tako majhen, drobcen in nežen, da bi mu vsaka sapica škodovala, pa tudi sonce in dež in mraz, mu je Bog izbral najbolj varno in najbolj toplo zavetje na celem svetu: položil ga je Evi pod srce, v sredo toplega telesa. Tam je ležal, kakor v mali zibki, toplo pokrit ter je postajal vedno večji in večji. Ko je bil dovolj močan in velik, ga je Bog vzel iz toplega kotička pod materinim srcem in ga je položil Evi v naročje. Zdaj je bila Eva mamica in je imela svojega otroka. Imela pa ga je nepopisno rada.

V plahem pričakovanju in razumevanju so visele deklíčine oči na ženinih ustih.

»In vedno znova so hoteli ljudje biti tako srečni, kakor Eva tisti dan; pa so tudi prosili Boga: »Podari nam otroka!«

Veš, Marjanca, tudi jaz! In ljubi Bog je tudi meni rekel »da«, kakor nekoč Evi in mi je tudi podaril čisto majceno dete. Zdaj še spi pod mojim srcem, ker je še premal in prenežen za na svet. Zdaj še raste in se razvija in krepi. Ko pa pride zima, bo otroček dovolj močan, da bo lahko sam zase živel, bo pa prišel na svet. Vsi ga bomo takrat videli in radi imeli. To ti je hotel oče povedati, Marjanca, ker bo tvoj bratec ali sestrice.«

»In drugi otroci, mati, —?«

»Vse otroke pošlje Bog tako na svet, kakor Evinega, kakor mojega.«

»Mene tudi?«

»Tudi tebe, Marjanca! Tudi tvoja mama je prosila Boga za otročička in ga je položil pod srce in je bila srečna. Otročiček pa je bil Peter in kmalu potem, eno leto pozneje, si bila ti!«

Velika luč, ki jo je treba ponesti v vsako življenje, se je prižgala v otrokovi duši in je svetila svetlo in sveto.

O, da bi v vsako mlado življenje ponesle poduhovljene ženske roke to luč! Po tem, kakor je ta luč prižgana, bo gorela dalje: mirno, ali plapolajoče, sveto-čisto, ali grešno-umazano.

Blagoslov ali prokletstvo za celo življenje je odvisno od te ure.

Korbarica je otroku — Marjanci otela svetišče duše.

Nekoč, Marjanca, ji boš za to hvaležna!

*

Za majem se je prismejalo poletje. Kakor kraljica v dragocenem brokatu. Vsak dan nanovo je bila okrašena ta obleka. Iz rokavov so se spuščali metulji v poljane, čebele in čmrlji so zbrenčali cveticam v posete, ptički so poletavali izpod zelene strehe v polje. Visoko na nebu pa je kraljevalo sonce, kakor da posega naravnost v visoka nebesa, da more trositi zemlji vse te blagodare.

Po sledovih pomladi je stopalo poletje preko travnikov in polj; vetrovi so ga naznanjali. Bliski in gromi so se spreletavali pod nebom, a poletje se jih ni prestrašilo. Na svojem nadaljnjem pohodu po naravi se je z dlanmi dotikalo klasja, da je porumenelo in se pozlatilo kakor sonce. Noben, še tako skrit kotiček ni bil pozabljen.

Marjanca pa je s hrepenenjem čakala Petra, da pride na počitnice.

Vročega julijskega dne je prišel.

Oče Korbar ga je šel iskat na postajo in Marjanca ž njim. Z žarečimi očmi so se vozili proti domu. Pa že je prišlo prvo razočaranje: Peter je ostal v župnišću in je obljubil, da drugi dan pride v šolo. Pa tudi ta dan in vsi naslednji niso prinesli Marjanci polnega veselja.

»Sem vendar mislila, da bova po tako dolgem času ves dan skupaj!« je tožila. »Kje pa tičiš vendar ves božji dan?«

»Saj veš, da se moram učiti! Dopoldne eno uro pri gospodu župniku, popoldne pa od treh do petih pri gospodu kaplanu, potem pa pridem k tebi, Marjanca,« jo je potolažil.

Že dolgo pred peto uro stoji Marjanca na dvorišču in čaka. Potem seveda odideta v gozd, ali na polje, ali na bajer, da tam zunaj obiščeta vse znane drage koticke. Včasih ostaneta tudi doma na vrtu in se pogovarjata o stari materi.

Dolge ure prebijeta tudi ob njenem grobu, kjer ožive prav vsi spomini, na pogled žalostni in neprijetni, a vendar najlepši, kar jima jih bo še dalo življenje.

»Veš, Marjanca, ko bom gotov, ali še veš, kaj bova naredila?«

»O, da, stari mami bova prižgala najino božično drevesce.«

»Pa kaj še, Marjanca?«

»Pridem k tebi za gospodinjo.«

Peter ne opazi, da se to sliši nekam negotovo.

»Pa še nekaj, jaz ti bom povedal: šla bova na visoko goro, tja, kjer vse poletje leži sneg in bova gledala, kako se sveti v soncu. In bova videla, kako se tam blizu pasejo vse poletje krave, ki imajo na vratu privezane velike zvonce. In prav nič ne pridejo domov v dolino vse poletje. Glej, Marjanca, ti morebiti ne verjameš, da so taki kraji, jaz pa imam slike, le poglej!« In izvlekel je iz žepa snopič barvastih razglednic in jih je polagal prednjo.

Vrstili so se pogledi na naše domače gorske velikane, Triglav, Golica, gorenjska in štajerska pogorja in posebno še prelepi Bohinjski kot.

»Glej, Marjanca, ali si moreš misliti kaj lepšega? Te visoke, visoke gore! In tukaj pelje vlak naravnost notri v goro!«

Z veseljem je fant razložil vse razglednice pred seboj in okoli sebe. Na planini v štajerskem pogorju je obviselo njegovo oko: malo, temnomodro jezero in na gori mala cerkvica, v dolini pa male vasice. »Pogled v Savinjsko dolino« je stalo napisano. »Marjanca, tja bi rad šel nekoč, ko bom zdravnik!« in čez nekaj časa: »Veš, tam je tako tiho in mirno, prav za zdravnika, ki hoče pomagati najbolj potrebnim!«

»Oh, Peter, morebiti pa so to samo slike in v resnici teh krajev nikjer ni! Saj smo tudi pravljice tako radi poslušali, a zdaj vemo, da je vse to le izmišljeno.«

»O, to pa ne! Prav vsi kraji so resnično tam daleč nekje. In pomisli, gospod kaplan je že celo tam bil. Pravi, da je v resnici prav tako, kakor tu na sliki, včasih le še veliko lepše!«

Zdaj je verjela tudi Marjanca.

Nekoč je bil pri takem pogovoru navzoč tudi Anže. Rad je gledal lepe slike, toda niso ga navdušile.

»Če bi bilo to morje, že, ampak gora bi me zasula!« je rekel. In nato, obrnjen k Marjanci: »Saj imamo tudi pri nas gore, našo Sv. Goro in pri nas je stokrat lepše! Kajne, Marjanca, da ne pojdeš stran iz naših krajev?«

Boječe jo je pogledal; tiho mu je prikimala.
In bil je srečen ob tem priznanju...

*

Hladnejši in krajši so postajali dnevi; prva slana je že pokrila polja in travnike. Toda v srcu Korbaričinem je bilo vedno topleje in svetleje. Saj je dozoreval sad ljubezni in je zagrnil vse v pozabo: pretekle težke dni in strah pred bodočimi.

Ljubezen ni kraljica v splošnem, ampak je kraljica nad vsem; zato so pa ljudje, ki jih objema ljubezen, mojstri življenja. In ljubezen je zmagala. Vedno in povsod. Komur jo zapraši prah časa, bol in trpljenje, ta ni poznal ljubezni, ampak le njeno golo ime, ta se je ogoljufal za svoje najboljše.

Ko se je bližal božič, je Korbarica pripravila za Marjanco še božično drevo; Marjanca, še z doma navajena, pa se je z največjo ljubeznijo lotila jasic. Korbarica je večkrat pogledala k Marjanci, kako ji uspevajo jaslance. Ko je ta imela že postavljen hlevček, je s solzami v očeh šepetala: »Kako siromašno zibko imaš, božje Dete! Našega novorojenčka pa čaka tako mehka posteljica! Ne računaj mu tega v zlo!«

Težko je hodila Korbarica vse božične dni. Ko je Marjanca na dan Sv. Treh kraljev obrala božično drevo, je legla. Korbar je žalosten hodil po hiši. Vedno se je vračal k njeni postelji in jo je sočutno gledal. Ona pa ga je ljubeče tolažila: »Ko bom zopet vstala, Šimen bo že v kraju in imela bova otroka, najinega otroka. Saj ne bo dolgo trajalo, kmalu bom zopet pokonci.«

Na trpljenje in bolečine teh dni pa ni prav nič mislila, le njemu je hotela olajšati in ni prav nič mislila nase.

Zopet je oddirjal Jože po zdravnika v Kamnico in zopet je skrb stisnila Korbarjevo srce.

Žena — njegova žena!

Poslali so ga iz sobe, toda, kje naj najde miru! Ko se vrne v vežo, sliši njeno zdihovanje; ko stoji na vrtu, se mu zdi, da preko doline odmeva droben glas navčka. To ga zopet žene v sobo.

»Pustite me pri njej!« in že si je porinil stol poleg postelje in jo je prijel za roke. Gleda jo v bolesten obraz in vidi, kako ji bolečina reže povsem nove poteze okoli ust in z bolečino v srcu gleda njen proseči pogled, a ji pomagati ne more.

Pet ur leži v takih bolečinah. Ko zunaj zazvoni angelovo češčenje, ječi, da se mora vsakemu smiliti; krčevito grabi z rokama po odeji, kakor da išče pomoči. Bolesten, v srce segajoč krik in — omahne nazaj v blazine. In v zadnje zvoke zvona se pomeša lahen otroški jok. Kakor v sanjah ga je slišala — odprla je oči, saj je to prvi glas iz onostranstva, ves svet, ves njen...

Otrok — naš otrok! Dvignila je oči k bledemu obrazu, ki se je sklonil nad njo in njen pogled je bil tako globok in pomenljiv, da ga je pretreslo v dno duše. Otroka v zdravnikovih rokah niti ne pogleda, gleda le njo, svojo ženo. Pokleknil bi pred njo in ji poljubil roke. Saj je svetnica, ovenčana s krono ljubezni in bolečine!

»Sinček, gospod učitelj!«

»Fantek« zašepeta mati; pa že so se ji zopet zaprle oči — njene misli so odhitele drugam. V ozadju je; gori; ona pa teče, teče, kriči, kliče na pomoč, ker jo že objemajo plameni — že se užiga njena obleka. Moj Bog, moj Bog! Zvijaja se v bolečinah, dvigne se: »Pomagajte, pomagajte!«

Ves prestrašen išče z očmi zdravnika.

»Pogum, gospa, kmalu bo konec!«

Korbarju pa: »Dvojčki.«

Še eno dete! In še enkrat enake bolečine in enak boj za mlado življenje in za materino življenje!

Potem pa zopet oni srečni zamaknjeni pogled ob misli: otrok, moj otrok!

Drugo je deklica.

Polglasno ječi fantek, a na ves glas kriči deklica, kakor da se hoče obraniti življenja.

Zunaj na pragu pa čepi Marjanca; vsa se trese od mraza. Sliši, kako ječi mati, kako se oglašata dva otroška glaska. Tedaj zajoka na ves glas, ko sliši, kako ječi mati v bolečini. Potem pa mati utihne.

Tako je torej to, ji gre po glavi. Tu notri je torej zdaj nekaj tako srečnega in veselega? In tako je bilo tudi pred enajstimi leti. Ali je bila njena mama tudi tako srečna tedaj? Ali je tudi zdihovala in ječala? In otroček takrat — je bila ona ...

*

Novo skrbi in novo veselje se je naselilo v šoli po prihodu novorojenčkov.

Dvojčki! Kdo bi si bil to mislil! In kar fantek in punčka!

Prav zelo različna sta: fantek vedno miren in tih, punčka pa pravi kričać.

»Gotovo je bolna! Vprašati moramo zdravnika,« skrbi mater. Pa ni zdravnik ničesar mogel najti; lepo se razvija punčka, vse bolje kakor fantek.

Pa kljub temu mati vedno misli, da je otroček bolan; da bi le njegova mala dušica ne bila bolna! O, ti moj ljubi Bog!

Fantek je plavolas in modrikastosivih oči; cel oče. Tudi njegov ozek in stisnjen nos ima. Toda punčka! Kje se je neki ta vzela? Črne lase, temne oči — nikomur v družini ni podobna. »Še ni sprevrgla barve« se je norčeval oče in ni vedel, da je mlada mati ure in ure o tem razmišljala.

Jožef in Marija je vpisal župnik v krstno knjigo.

Bolj različnih otrok prav gotovo ni v nobeni družini.

Večkrat, ko se je Korbarica sklanjala nad zibelkama in sta malčka s široko odprtimi očmi gledala v svoj ozki svet, ji je stiskalo srce. Tvoje oči, Marija, le kje sem jih videla? Nekje v življenju sem jih srečala, pa ne vem, kje; kakor bi se jih morala bati, teh oči . . .

Razmišljala je in razmišljala, pa ni našla odgovora. Bala pa se je tudi, da bi vendar le kjerkoli našla odgovor. Kakor strupen trn ji je tičalo v srcu.

(Dalje prihodnjič).

Marica:

OSAMLJEN CVET

*Ko tisoč cvetov je natrosila
pomlad na dehteče livade, —
ko tisoč rožnih glav zapelo je
sončno pesem sreče mlade, —
pa sredi poljane cvetoče
cvet osamljen, — joče.*

*Pomladnega življenja raduje
se zdaj svet,
in nihče se v veselju tem ne spomni,
na osamljen cvet.*

*Le droben žarek se od solnca
je utrgal in tiho k njemu šel,
osušil mu je solze in vprašal ga,
zakaj pomladi ni vesel.*

*Tedaj se iz bolesti je vzdramil cvet
in z bolnim glasom žarku odgovoril:
Kot drugi zdaj, sem tudi jaz
nekoč življenja mladega se veselil,
vriskal srečen sem čez trate te,
s slastjo lepoto sem življenja pil.
Hodili mimo mene so ljudje,
me božali z veselimi očmi,
za vse sem bil presrečen cvet,
da me utrgal bi . . .
A vendar je nekoč prišel nekdo.*

*Mu mar ni bilo pesmi mojega srca,
še slišati je hotel ni —
stopil name je trdo,
da me še zdaj boli . . .*

*Od časa tega, venem jaz. —
Ko druga prišla bo pomlad,
bo bled in nem že moj obraz!*

MATI IN SIN

Težakovi so poleg Korenove loze zorali njivo. Tik nad njo se je vila bela cesta in onstran te je ležala Korenova loza: mlade bukve in stari hrasti, pa leskovje in robidovje in tu pa tam ozka sončna jasa, na kateri so pogajale drobne marjetice. Vonjalo je po pomladi, po tistih urah, ko človeka nenadoma zbudi porajajoča se sila v njem in okrog njega, da vztrepeta v nemirnem pričakovanju nečesa opojnega in nerazumljivega. Pomlad...

»Le kaj mi je danes, da mi je srce polno nemira,« je mislila Težakova strina, ko je poganjala voliče proti domu. Pred njo je tonila svetla bela cesta, kopajoča se v marčevem soncu popoldneva, ki se je tiho nagibal v zaton. Po nebu so veslali beli oblaki, jadrno so krožili čezenj: veter z juga jih je podil neznanokam v severne dežele. Veter z juga...

Obrnila se je v smer, od koder je vél južni veter, in neizmerno hrepenenje v njenem materinskem srcu se je podvojilo... Da, jug... Tista južna dežela tamkaj za kraškimi brdi... Že šesto leto gre, od kar dan za dnem strmi tjakaj v tiste sinje, komaj vidne obrise gora, izza katerih se iz ure v uro trgajo grozotni udarci razbesnelih granat ob trda skalovita tla... Svetovna vojna... Moj Bog, le zakaj se je morala roditi ravno v teh nesrečnih letih, zakaj je morala roditi tudi ona sama junaka, ki mu ni bilo prizanešeno?! Moral je iti kakor milijoni drugih. France... Tri leta je tu pa tam pisal, a v tretje leto gre, kar ni glasu od njega... Pravijo in ji zatrjujejo, da je zastonj njeno čakanje. Toda ne, ljudje se motijo! »Prisegla bi na svojo dušo — Bog mi odpusti te besede — da se motijo! Jaz čutim tako in ne morem drugače. Ljudje božji, saj ne morete videti vame, v dogajanje v meni, v slutnjo, ki je tako živa in prepričevalna, da bi jo lahko z rokami objela.« Res je: dve leti je že davno kar ni glasu od njega in bojne poljane so široke in prostrane v svojih grozotah in neizmerne v smrtni moči, in čudež bo, če se bo vrnil. Toda vrnil se bo, — pa naj se zgodi čudež!

»Nekaj ni v redu z njo,« so si šepetale sosede. »Tudi moj ni pisal skoro eno leto, pa sem takoj vedela, pri čem sem. Dasi sem bila pripravljena na najhujše, vendar mi je bilo strašno in nedopovedljivo, ko so mi uradno sporočili, da je padel.« Žena si je obrisala solzo; bila je težka in trpka kot kamen. Bila je ena izmed tistih zadnjih solz za padlim sinom, ki ni bila porojena več toliko iz bolečine, kolikor iz čudne trpkobolestne vdanosti, ki je bila po svoje bridka. —

Težakova je razpregla vole in se naslonila na podboje hlevnih vrat. Za hišo je rastel španski bezeg in leskovje. Mlado popje je bilo bogato napeto in je komaj, komaj zadrževalo silo v sebi. Opojna je bila trata za skednjem v svojem nedotaknjenem zelenju in čudovita sinjina predvečernega neba. Spodaj tik ob cesti se je belila cerkev sv. Antona. Njega je prosila, njemu prižgala sveče, naj bi ji varno pripeljal sina Franceta domov... O, svetec božji, hvala ti že zdaj!

Sosedova Katka, ki ji je pomagala pri delu, je odpeljala oratna kolca pred vežna vrata. Zabila je v polomljeno oje nekaj žebeljev in nato kolca

prislonila ob spodnjo stopnico pred vrati. Tu pač lahko ostanejo čez noč, saj ponoči ne bo nihče kolovratil okrog hiše.

Gospodinja je prišla mimo. Prijela je za oje in odpeljala kolca pred skedenj. »Da se ne bo kaj zgodilo, ko se bo vrnil. V temi se lahko zvrne nanje.«

»Kdo?«

»France.«

Katki je postalo čudno pri srcu; zbežala je k sosedam, da se sprostí bremena. Bog ji je priča, da s Težakovo nekaj ni v redu. — Z zagonetnimi očmi jim je pripovedovala, kako Težakova zmešano govori in še vedno pričakuje sina ...

*

Težakov France se je vračal iz vojske. Bil je večer, pozen večer marčevega dne. Opojno je bilo nebo nad razprostrto pokrajino, čudovita in pomirjajoča tišina ceste, ki je tonila v somrak noči. Čisto razločno je čutil napetost mladih življenj, neugnanost nerazvitih sil in neutešeno pričakovanje izpolnitve večnega hotenja: Bodi ... Da, še v njem, utesnjenem v peklenske okove vojnih grozot, iz katerih se mu duh nikakor ni mogel iztrgati, še v njem je nenadoma zaplala divja neugnana sila: izživeti se kakorkoli sredi te svobode, sredi teh domačih belokranjskih polj, sredi žitja ljudi, ki so ostali skoro nedotaknjeni v zemlji, okrog katere se je po vsem daljnem svetu zažigal ogenj nečloveškega sovraštva — Doberdobska planota ... Hrib sv. Mihaela ... S krvjo oškropljeni grebeni skalovitega sv. Gabrijela: Kalvarija našega naroda! Jokal je kamen na cesti, preko katerega je šlo stotisočkrat tisoč nedolžnih žrtev, a se niso usmili tisti, ki so v svojih rokah imeli moč ... Prokleti ... Materi s Svete gore so razstrelili bivališče, milijonom mater so raztrgali srca v drobne žive biti, ki so iskale ljubljene sinove na vseh štirih vetrovih bojne vihre in niso nič manj trpele od otrok ... Da, bilo je vse strašno, nepopisno, sto in tisočkrat nečloveško! — Jezus, ali se res vrača zdrav in živ k svoji materi?! — Kar verjeti ni mogel v tišino okrog sebe. Saj je vse skupaj kot nebesa: večerno nebo na zapadu, kot sanja rahlo se še pozna odsev zarje na njem, in veter z juga kaplja v dušo toplo in vznemirjajoče, kot ljubezen mlade deklice ... Oh! ... In potem ta prosta svobodna cesta, tiha in nedolžna v svojem odmaknjenju od tistih krajev, kjer so milijoni morali pustiti svoja mlada življenja. Pa ne samo življenja. Še preje, preden so morali dati ta, so morali dati dušo iz sebe, sleči človeka, da so lahko prenesli tisto, kar jim je nudil sočlovek — oni veliki in zahtevajoči sočlovek, ki je v svojih rokah imel moč pognati milijone nedolžnih žrtev v klavnico, ali pa jih osvoboditi. Vsak je moral iztrgati človeka iz sebe. Če tega ni storil, ker mogoče ni bil v stanju tega storiti, mu je bilo zapisano poslednje: blaznost. Pomoril je nekaj rodnih bratov krog sebe in nazadnje kakorkoli končal ... Videl je nekaj takih ... O Bog, izbriši mi te slike, ubij spomine, prerodi me! —

Tik Korenove loze je zavonjalo po sveži prsti ... Le kaj tako diši? To je nov vonj, to ni vonj po zemlji, prepojeni s človeško krvjo, iz katere

je v ranih jutrih puhtelo rdeče in zadušlivoslastno, da bi bili zbežali še šakali... Oh ta vonj! Kje je že tako dišalo? Kakor življenje, prilivajoče življenje človeškemu življenju... Kdaj? Takrat, ko je z očetom preoral trnovške njive, pred šestimi leti, ko mu je bilo komaj dobrih sedemnajst let... Oče! Ni ga več... Umrl je v tej dobi, ko je bil na fronti, dobil je bežno poročilo o njegovi smrti. Toda nekoč sta živela skupno življenje očeta in sina: oče je držal za plug in on je poganjal Sivca in Belca... In iz preorane njive se je kadilo in je dišalo in opajalo kot življenje, pravkar po božjih rokah ustvarjeno življenje... Korenova loza... Ali ni tu spodaj njihova njiva?... Vrgel se je preko jarka in se nenadoma znašel na grudasti prsti. Sklonil se je skoro do tal in pobožal vlažno prst... Da, to je njihova njiva, pravkar preorana in sveža v svojem pomladnem življenju, pripravljena, da ji v brazde polože blagoslovljen plod... Zato je tako dišalo: prvi pozdrav doma na svobodno cesto... Kdo je oral? Kdo je držal za plug? Mati?... Mati!... Sklonil se je še niže, prijel z obema rokama grudasto prst in jo odnesel k ustnam... Zemlja, tiha moja rodna gruda, glej, tvoj sin se je vrnil... Sedel je na rob brazde in prvič po šestih letih so ga polile solze, resnične solze čustva, ki je ležalo vsa ta leta ubito v njem. Vrnil se je človek...

*

Težakova strina je stala pred počrnelim ognjiščem. Zunaj so zdrsele stopinje... Spomnila se je, da je prav storila, ko je umaknila kolca pred skedenj. In potem so se nenadoma odprla vrata, vstopil je France...

»Mati!«

»Sin!«

»O da, vedela sem, da se boš vrnil! Zatrjevala sem vsemu svetu, a svet si je potihoma pošepetaval: Meša se ji.«

Tisto noč je do jutra bedela pri sinovi postelji. Zrla je skozi priprta okna: veter z juga je veslal preko odpirajočega se popja stare tepke pred hišo in v njegovi mehki toploti so drhtele njene stare krivenčaste veje in se veselile novega življenja v sebi.

Anka Salmič:

V MOJO SAMOTO

*V mojo samoto ne vrne se nič več pomlad.
Pa res ne vem, ali noče, ali ne najde do vrat.
Čakam jo s tolikim hrepenenjem vse dni,
gleдам v okno, kdaj židana vsa prišumi tod mimo.*

Daj, pridi pomlad!

*Preženi to zimo, te sape ledene,
vse puste in mračne te dneve meglene.*

O, daj v zapuščeni se vrt moj ozri!

Če rož ne, vsaj sonca mi v temne daj dni.

Pa se hrepeneč mi pogled v mejo zastrmi.

Oj, kaj pa je tam! Ah, že trn cveti!

*Zdaj vem. Že odšla je tod mimo pomlad,
a v mojo samoto ni našla do vrat.*

Beli nagelj

En sam bel nagelj sem postavila nocoj pred Tvoj kip, Mati, v domovanju mojih sanj. Vsa duša je v tem cvetu! Kako rada bi prinesla polna naročja deviških nageljnov in dišeče resede, a kaj, Mati, ko nimam gredic, kamor bi nasadila rož in jih gojila zate.

Drugo imam gredo — dušo! Tu cvetejo bele rože, za katerimi ni treba beračiti.

»Mati, moje srce se pripravlja za novo službo, skoraj ne bo tako bela in vsa dekliška! Ne, ne bo! Oh, zakaj ne?! Bela kot ta nagelj! Lahna rdečica, vedno večja, vedno bolj krvaveča bo pokrila deviška dekliška moja leta ...

In ta bel nagelj ... Samevam v ta tihi večer in mislim nanj, kateremu sem pripravila svoje življenje, kateremu bi hotela prav nocoj vtekniti v gumbnico ta bel nagelj, nocoj, ko se je komaj ena zvezdica prižgala. Posula bi te z belimi nageljni, da ne bi nikdar nehala cveteti v tvoji duši ...

Težka bo moja pot!

Poklic žene, matere! Marija, nocoj sem Ti morda poslednjikrat okrasila oltarček s skromno vazo, z enim samim nageljnom — in potem ...? Potem pa bova krasila Tvoj oltarček dva, prinašala tudi belih nageljnov, iz katerih bodo zaživela mala življenja, katera, Mati, Ti že nocoj posvečujem!

J. Borštnar:

SREČANJE

(Nadaljevanje.)

PRVI RENDEZVOUS.

Reka pod Martinim oknom je upadla in se zbistrila, da se je pokazalo dno. Šumela je še vedno, toda potuhnjeno. Breg se je osušil, mladike v borovcih so žametno zakrvavele in mačice so se že prašile.

Martina duša se je v strašnem boju in trpljenju izčistila, da je z nepremagljivo silo zatrepetala po luči in lepoti.

V strahotnih gluhotah nevere je vanjo iz vsega stvarstva zakričala vera; v pošastnih mrakovih obupa je občutila vso mirno svetlobo upanja in v mrzlih globinah življenja brez ljubezni jo je objela vsa toplota ljubezni: povsod je bil nad njo isti dobri in pravični Bog.

Marta se je kot svetopisemski sin vsa skesana vrnila k Očetu.

Nič več ni mogla hraniti v sebi svojih čustev, morala jih je zapisati. Sešila je nov dnevnik, kateremu je dala naslov: Vstajenje. Njene prve besede, ki jih je zapisala vanj, so bile: Molim! Vstala sem: v kesanju verujem, upam in ljubim: živim!

Tiste dni je vso tovarno zajela mrzlična razburjenost. V zraku je bilo nekaj težkega, dušljivega: pripravljalo se je k nevihti. Maks je neprestano

tekal okrog delavcev in jim ognjevitost nekaj dokazoval. Delavci in vodje rdeče organizacije so stikali glave. Kot bliski ostri pogledi so leteli na delavke iz župnikovega krožka.

Marta se je od tistih dni dalje vračala domov šele s poznim mrakom. S seboj je imela vedno kako knjigo ali šop listov, katere je študirala globoko v noč. Na dnevnik je skoraj pozabila.

Neke sobote je šele proti deseti uri ponoči pritekla domov. Vsa je bila spehana in vroča. Dvakrat je zaklenila vrata, zagnila okna in sedla k mizi ter zapisala:

Zdaj zares živim. Neprestano delam, samo delam. Krasno je biti sredi dela! Vsak dan hodim okrog deklet župnikovega krožka in jih pripravljam za vstop v katoliško delavsko organizacijo. Navodila mi pošiljajo iz centrale. Ponoči pa kar sama študiram o družbenem vprašanju in o organizaciji.

Rdeči nekaj slutijo. Ko sem šla nocoj ob reki domov, mi je krogla zažvižgala mimo ušes. Vem, kdo jo je sprožil in zakaj. Tudi s krogli me ne boste preplašili!

Sredi tega lepega dela pa mi veliko prihaja na misel moj prvi fant. Često sanjam, kako bi bilo lepo, če bi on delal ob meni za organizacijo. Ah, pa ta misel me samo moti. —

Nekega dne so se odprla vrata Martine sobe in pred Marto je stal Maks. Bil je močno razburjen in upehan. Ustnice so mu plale v divji jezi, mišice ob spodnji čeljusti so se mu tresle.

Marta je brezbrizno vstala in mu mrtvo pogledala v oči.

»Nekaj važnega bi ti rad povedal, če dovoliš,« je strupeno siknil, da je videla, kako se premaguje, da ne bi vzkipel.

»Prosim.«

»Lahko si že opazila v tovarni napetosti, znamenje, da naš čas zori. Vsak hip bo dozorel: izbruhnila bo stavka. Mora izbruhniti, ker se delodajalci več ne ravna po pogodbi in ker moramo preprečiti, da bi se ustanovila farška organizacija. To dvojje jo opravičuje in izsiljuje.

Prosim, preden izbruhne stavka, se organiziraj pri rdečih, saj vidiš, kakšno večino imamo. Zdaj je še čas. Ko bo izbruhnila stavka, bo prepozno. Takrat se bomo maščevali nad svojimi zatiralci in tudi nad tistimi, ki jim služijo v dobri veri, da služijo svojim največjim dobrotnikom. Takrat ne bomo poznali nikogar. Tudi tebe ne. Če hočeš sebi dobro, pristopi k nam!«

»Jasno, da hočem sebi dobro; prav zaradi tega ne pristopim. Ker pa hočem dobro tudi še komu drugemu, bom stavki nasprotovala, kjer bom le mogla.«

»Krasno so te zmešali farji — hudiči!«

»Nihče me ni zmešal. Sama vidim, da stavka še ni upravičena.«

»Kako da ni upravičena? Saj se borimo za pravice, ki nam jih ne dajo.«

»Prvič, ker bi se za te pravice lahko pogajali, drugič, ker mislite stavkati zato, da bi delavcem zabranili organizirati se v organizaciji, ki ščiti njih vero in prepričanje. Krasna svoboda, ne res? Ni čudno, saj jo imate vedno na jeziku. Poleg tega pa mislite poostriti boj delavskim in delodajalskim razredom, kakor žele oni iz Moskve.«

»Boljše govoriš kot sam gospod župnik, sicer pa pojeta oba isto pesem. Ali misliš, da se bomo delavci pogajali kot psi? To ponižuje delavski ponos! Mi bomo udarili! Dalje: mi hočemo preprečiti ustanovitev nove organizacije, ker hočemo priboriti svobode in kruha vsem delavcem; zato moramo prej združiti vse v eni organizaciji. Tedaj šele bomo sila, kadar bomo eno.

Sploh pa stavke ne bomo sprožili mi, ampak čas in narava sama. Naravnim potrebam pa se ne moremo upirati. Pa se upri smrti, če moreš. Prav isto je s stavko. Upam, da si zdaj spregledala.«

»Da, spregledala sem, da tebe ne bo nihče odvrnil od stavke in mene nihče pridobil zanjo.« Oči so se ji čudovito razširile, svetel smehljal ji je vzdrltel ob ustnicah.

»Kako je lepa in močna v svoji veri in prepričanju,« je mislil Maks pri sebi.

Potem se je približal Marti in rekel: »Res je. Nihče te ne bo pridobil za stavko, a izbruhnili bo tudi brez tebe. Prosim, vsaj ne nasprotuj ji in pojdi od župnika. Ob stavki te bo gotovo nagovoril, da ji boš nasprotovala.«

»Ne, Maks, jaz se moram boriti proti stavki, tako zahteva moja vera, iz katere izvira tudi dolžnost prave ljubezni do bližnjega. Ne spravljam me več od farjev, saj vidiš, da si preslab.«

»Marta, ne bodi taka tercijalca. Prelepa si.«

»Pojdi, prosim, od tercijalke. Prelep si ali pa pregrd; kakor hočeš.«

»Dobro. Grem. Tvoja zadnja beseda? ...«

Marta se je obrnila k oknu, stisnila ustnice in ni odgovorila.

»Nespremenljiv si, hudič farški,« je siknil Maks in odšel brez pozdrava.

»Zmagala sem,« je vzdihnili Marta. Odprla je dnevnik in zapisala:

Danes se je pretrgala poslednja vez med menoj in med Maksom. Zdaj bo imelo moje srce mir pred njim in zdaj se ga ne bojim več. Kot neizprosna borca vsak za svojo organizacijo sva stopila v odkrito, strašno borbo, v kateri bo moral eden pasti: ali on, ali jaz.

Zopet me moti misel, kako lepo bi bilo v tem boju, če bi se on boril ob meni ... —

(Dalje prihodnjič.)

Uredništvo in uprava Vigredi sta se preselila iz palače Vzajemne zavarovalnice, Masarykova cesta, 12, v **Pražakovo ulico, 8**. Vigrednice, prihajajte tja plačevati naročnino!

V KRALJESTVO ...

I.

*V kraljestvo čudovitih rož
zasanjana je duša moja ...
V čarobnih čašah skrit napoj
razširja vonj sladak. Pokoja
več nimam — tja moram nocoj,
kjer slednja bilka, roža vabi
me: pridi k nam, in vse pozabi:
na solze in na žalost slednjo!
In petje slavčka, vzduh omamen,
srebrne mesečine plamen
poljublja moje srce bedno.*

II.

*Srce je hrepenenja dom
ves poln trepeta in nemira ...
Luč svetlo — upanje zastira
teman oblak — moreči dvom.
Sestrice rože izprašujem:
»Povejte, kje je ljubljeni,
da mu v naročje sanj nasujem?«
Čuj, rože mi odgovore:
»Glej, tam po stezi nekdo gre!«

Smeh, vrisk in sreča do nebes ...
Gori, žari ljubezni kres ...*

A. P.:

Št. Jur pod Rifnikom (ob južni železnici)

10 km vzhodno od Celja, ob nekdanji železnici, leži slikovit trg Št. Jur pod Rifnikom, ki ga lepo vidiš z vlaka na severni strani železniške proge. Nekdanji stari, sedanji gornji trg, leži na precej strmem, 248 m visokem griču, novejši spodnji pa v dolini. Južno od trga se od vzhoda proti zahodu razprostira Voglajnska kotlina, po kateri teče Voglajna do Celja, kjer se izliva v Savinjo. Na južni strani kotline se vleče gozdnato hribovje, iznad katerega se dvigata Rifnik (673 m) in Resevna (648 m). Na pobočju teh hribov se najdejo še dandanes ostanki prastarih naselbin, n. pr. »Ajdovska zidanica« pod Rifnikom. Do prihoda Slovencev v te kraje, proti koncu 6. stol., je vso Voglajnsko kotlino pokrivalo jezero; v zgodnjem srednjem veku je jezero odteklo in zapustilo močvirje in ribnike, ki jih je še do naj-novejšega časa bilo precej.

Kraj je večkrat menjal svoje ime. Cesar Konrad II. je ves ta kraj l. 1016. podaril slovenski svetnici, sv. Emi Pilštanski! Ta pa ga je l. 1043. podarila Krški cerkvi na Koroškem, razen vasi Kameno. Do l. 1439. se je kraj uradno imenoval Sv. Jurij pod Anderburgom, ko so pa tistega leta grad Anderburg porušili, se je začel imenovati *Sv. Jurij pod Rifnikom*, t.

j. pod gradom in hribom Rifnikom. Ta naziv se zdi najbolj primeren, kajti hrib ostane, dočim se vse drugo spremeni ali izgine! Kraj je postal važno trgovsko in prometno središče, zato ga je nadvojvoda Friderik I. 1436. povzdignil v trg, naslednje leto pa je dobil nižje sodstvo; sodnija je imela tudi krvno oblast. Krški škof Janez Jakob je l. 1612., 12. IX. trg prodal Felicijanu in Marjeti Wagen; potem je bil trg združen z graščinama Anderburg in Blagovna. L. 1795. je ves trg pogorel. Kraj je trpel tudi ob kmečkih uporih l. 1515., 1572. in 1635., ko so uporni kmetje porušili rifniški grad. Pridivjali so tudi Turki in l. 1476. kraj izropali in požgali.

Cerkveno je Št. Jur spadal pod nadžupnijo Ponikvo (rojstni kraj škofa A. M. Slomškega!), l. 1495. ga je cesar Friderik III. povzdignil v samostojno župnijo; pripadale so ji tudi sedanje župnije Slivnica pri Celju, Kalobje, deloma tudi Sv. Rupert nad Laškim in Dramlje — do l. 1765. Na

medst. sedanje cerkve v Št. Jurju je stala majhna cerkev, ki so jo l. 1708. podrli in l. 1721. pozidali sedanjo pod vodstvom mariborskega stavbenika Fuchsa; župnik je bil takrat Mihael Čandik. Do l. 1816. je bilo pokopališče okrog cerkve.

Farna cerkev ima 4 podružnice. Najstarejša je *Marija sedem žalosti na Botričnici*, malo nad trgom. Prvotno je bila tam kapela sv. Janeza »na kamnu«, odtod ime Kameno za bližnjo vas. Zidana je bila cerkev že v 9. stol., sedanja je od l. 1736. — *Podružnica Sv. Primož* stoji ob starorimski cesti, ki je vodila iz Celja skozi Rogatec na Ptuj. Zidana je bila najbrž v 12. stol. — Med l. 1628. in 1646., ko je po okolici razsajala kuga, so pozidali sedanjo podružnico *Sv. Rozalijo*, ki je priprošnjica zoper kugo. Cerkev je oddaljena približno pol ure od trga proti zahodu, stoji na 369 m visokem hribu, odkoder je krasen razgled proti Kamniškim planinam, Ptujskemu polju in proti Hrvaškemu. Zidati jo je dal posestnik Anderburga iz kamnja porušenega gradu. Je to najlepša med šentjurskimi cerkvami. — Podružnica *Sv. Ahacij* stoji na griču ob cesti Št. Jurij-Šmarje-Rogatec, blizu banovinske kmetijske šole, tričetrt ure od farne cerkve. Ne ve se,

kdaj je bila pozidana, gotovo pa pred l. 1777. Postavljena je v spomin slavnne krščanske zmage nad Turki na Ahacovo (22. junija) 1591. l. pri Sisku.

Okolica Št. Jurja je zelo prijazna; označuje jo valovit, gričast svet. Lepo obdelano polje priča o delavnem ljudstvu. Glavna gospodarska panoga je živinoreja, po kateri slovi daleč okrog; Št. Jurij ima letno 12 sejmov, ki so bili na nekdanjem Štajerskem najbolj obiskani. Nekdaj je bilo tu mnogo vinogradov, zdaj so večinoma opuščeni; na nje spominjajo še lepe vinske zdravice, ki jih ljudstvo prepeva. Tukaj je doma tudi žlahtno sadje. — Med obrtni je razvito lončarstvo in deloma še kamnoseštvo, nekdanj pa je cvetelo kolarstvo in strojarstvo. — L. 1908. so pozidali imponentno deško in dekliško ljudsko šolo, l. 1910. pa kmetijsko šolo.

Za povzdig kraja imajo mnogo zaslug Šentjurčani Ipavci, posebno brata dr. Benjamin in dr. Gustav (umrla oba l. 1908). Bila sta pionirja slovenske glasbe; njune pesmi, zlasti Gustavove so skoraj ponarodele. Dr. Gustav je vse svoje moči posvetil šentjurskemu ljudstvu, ga lečil kot spreten zdravnik, ga stanovsko izobraževal in gospodarsko dvignil. V Št. Juriju se je rodil tudi pesnik-župnik Valentin Oražen (1808.). Več njegovih pesmi je uglasbil Gustav Ipavec, tako da so nekatere splošno znane pesmi docela šentjurskega izvora, n. pr. Vse mine, Slovo od lastovke in druge. Št. Jurij je dal slovenski domovini in svetu mnogo izobražencev, posebno duhovnikov; saj je zadnja leta bila skoro vsako leto v Št. Juriju nova maša. Od nekdanj je tukaj živahno delovala katoliška prosveta. Lansko leto (1938) se je vršil v Št. Juriju mogočen prosvetni tabor in letos pripravlja podjetna mladina Kmečki tabor. Pa tudi tukaj je treba zavirati duha, ki je tuj ka-

toliškemu slovenskemu narodu in ki hoče zastrupiti tradicionalno krščansko življenje na naših kmečkih domovih.

Prosvetno društvo je priredilo v zadnji zimi gospodinjski tečaj za članice dekliškega krožka. Izvedbo je prevzela Slovenska krščanska ženska zveza v Ljubljani. Tečaj je trajal 12 tednov. Ob koncu je bila lepa razstava, ki je pokazala, kaj vse so se dekleta naučila in koliko koristnih stvari so izdelale. Takih tečajev dekleta povsod nujno potrebujejo.

L. St.:

DEKLICA

*Zganile so na nebu se ovčice,
zbudile se v drevesih sape,
toplo dahnile so že v moje lice...*

Kdo kliče me?

*V pomlad nemirna vsa hitim,
objema ledja veter zapeljivi,
tesni obleka me, nevedna sem in se bojim.*

Kdo kliče me?

*Povsod znan glas ime šepče moje,
povsod obraz mi znan-neznan,
zardevam in prestajam sladke boje.*

Kdo kliče me?

*Za belimi ovčicami oči, roke hitijo,
skrivnostni glas, obraz zaman lovim.
Prividi ti kdaj se zgubijo? —*

Kdo kliče me?

*Roke se vračajo, pokrijejo oči,
samotna duša tiho moli,
da klic želja se — v meni umiri...*

J. Gerely - Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

Urad.

Tudi v uradu, v šoli, v pisarni, v laboratoriju, ali kjerkoli že zahteva od mladega dekleta potrebnega lepega vedenja. In zlasti še vsi ti kraji imajo takorekoč vsak svojo etiketo. Pred vsem drugim se to kaže v obleki. Vsa elegantnost obleke v uradu, pisarni in šoli se kaže v tem, da je obleka preprosta, trpežna in da se da dobro snažiti. Svila, nakit in še drug okras, ki si ga mlada dekleta tako rada obešajo nase, ne spada v te delavnice.

Pravtako tusem ne spada obleka z globokimi izrezi,, kratkimi rokavi, prozornimi nogavicami in podobnim, kar vse more biti na večerni prireditvi, kjer ni tako vidno, a tu na vso moč smešno izgleda. Seveda pa pridemo tudi še do šminkanih lic in pobarvanih usten, ki niso le neokusne, ampak naravnost nedopustne za človeka, ki mu je delo resna stvar.

Vse to velja še prav posebno za učiteljice, ki so poleg drugega tudi odgovorne za zgled, ki ga dajejo zaupanim jim otrokom.

Enaka preprostost kakor za obleko, velja tudi za obnašanje v teh in podobnih prostorih. Pri prihodu in odhodu je seveda kratek, prijazen in vljuden pozdrav na mestu; pri razgovoru o uradnih stvareh naraven in prijazen ton in vljudna pripravljenost. »Prosim, bodite tako dobri« in »Hvala lepa« ne smeta nikoli izostati. Če hočeš svojo tovarišico ali tovariša kaj vprašati, se moraš vselej prej prepričati, če ga s svojim nagovorom ne motiš pri delu.

Tudi kot uradnica ne smeš nikoli pozabiti, da si mlado dekle. Ne oziraj se neprestano na levo in desno na svoje kolege. Oni bi lahko to razumeli kot izzivanje in tvojo željo po ugajanju. Na drugi strani pa zopet ne delaj tako, kot bi jih sploh ne bilo tu. Pred njimi se nikoli ne lepotiči. Vselej se sramujem za vse ženstvo, če vidim, kako se uradnica v pisarni pred vsemi pripravi za lepotičenje: da si napudra nos, da si šminka ustnice in lica, ali da si napravlja frizuro. Ko se obrnem stran, se srečam z zasmehljivim pogledom enega ali drugega gospoda, ki jo opazuje.

Končno pa tudi ni tako brezpredmetno vprašanje, kaj bi videl ta, ki bi pogledal pod mizo. Če si ne moreš odreči, da bi ne križala nog, nikoli ne pozabi vsaj tega, da bi si ne potegnila obleke navzdol in jo popravila čez kolena.

Predstojniki.

Predstojniku pisarne gre v vsakem uradu tisto spoštovanje, ki so ga podložni dolžni predstojniku. Nič ni treba razmišljati, ali je prijazen, simpatičen ali siten in oduren. V uradu tudi ne smeš razmišljati, kako je z njim izven urada, ker je le v uradu tvoj predstojnik. Tega razmerja prav nič ne izpremeni, če je tvoja družina z njim v prijateljstvu ali sorodstvu. Sorodne in prijateljske vezi le še povečajo čut dolžnosti; kajti tvoji sovrstniki opazujejo tvoj ugoden položaj s čuječim in nevoščljivim pogledom in zato vsaka izjema, ki ti je dovoljena, vzbudi v njih občutek krivice.

Če govorimo o spoštovanju, ki pristojta šefu, potem mislimo tebe kot uradnico. V trenutku pa, ko tvoj predstojnik ne govori s teboj kot s podložno uradnico, ampak z ženo, tedaj tudi ti ne gledaš več nasproti direktorju, ampak možu. Tvoja ženska čast ne sme ostati za vdanostjo, ki si jo dolžna kot uradnica. Kajti nravnost in čast sta več kakor kruh.

V službi družine.

Dandanes ni nič nenavadnega in tudi nič poniževalnega, če sprejme izobraženo dekle mesto vzgojiteljice, opore gospodinje, ali gospodinje sploh,

če tako nanese potreba. Pogosto se danes dogaja, da premnoge, ki so si pridobile ta ali oni naslov po svoji izobrazbi, v praktičnem življenju žive brez tega naslova in so — srečne. Vsaka taka tiha delavka v družini ali družbi ve, da ni odvisno od tega, kakšno delo opravlja, ampak, kako ga opravlja. Vsi namreč dobro vemo, da so tudi na visokih mestih ljudje brez vsake vrednosti, da pa so nasprotno v nizkih in malouvaževanih službah ljudje odličnega značaja in plemenite duše. Tudi delo v gospodinjstvu, četudi je le malo lepo, ni nikakor poniževalno. Saj služi tolikim članom družine, ki bi brez tega dela ne imeli doma in ne nikake domačnosti. Zato tudi ni nikaka sramota za gospodinjo, če nima služkinje, ker s svojim delom dokazuje, da rada svoje delo postavi v službo družine in doma.

Če si iščeš službe in zaposlitve v kaki družini, tedaj ne preceni samo plače, ki se ti ponuja za tvoje delo in pa delo samo, ampak tudi družino kot tako. Saj veš, da v prvi vrsti potrebuješ doma, od katerega si se poslovila baš radi tega, da ponudiš svoje moči drugim ljudem v izrabo. Novi dom ti mora biti tvoje službeno mesto in se mora tega zavedati tudi tvoja gospodinja, ako ti je na tem, da ne napravi iz tebe sovražnico svojega doma.

Res pa je, da v vsaki družini radi sprejmejo dekle, ki je izobraženo in voljno dela. Ti pa moraš sprejeti svoj novi položaj s trezno preudarnostjo. Ne pokvari mirnega razpoloženja s stalnim poudarjanjem svoje olikanosti, svojega znanja! Ne bodi preveč občutljiva, zlasti od začetka, ko drug drugega šele spoznavate! Zato pa tudi ne zahtevaj, da bi s teboj čisto drugače ravnali, kakor je to v tej hiši in družini običaj!

Ko pa prevzameš delo, ki ti ga je gospodinja odkazala, tedaj si zapomni način, ki je njej všeč in ne preobračaj dela na način, ki tebi bolj ugaja. Pride čas, ko ji boš lahko dokazala, da je drugačen način dela primernejši in tedaj ti bo rada dovolila, da ga tako opravljaš, kakor si si sama zamislila.

Tako se bo vsa okolica naučila ceniti olikano dekle, ki se ne boji nobenega dela. Prava življenjska modrost je v tem, da se človek zna prilagoditi vsakemu položaju.

(Dalje prihodnjič.)

*

Franjo Neubauer.

LILIJA

*Visok obok je nebni
in solnca žge sijaj,
ni šmarničnega cvetja,
za nami že je maj!*

*A ti si spet med nami,
ne zveneš Ti nikdar,
zdaj v liliji kraljevi
Tvoj beli zremo čar.*

*Visoko se popenjaš,
od zemlje v raj kipiš,
z nedolžnosti krasoto
opojno nam dehtiš.*

*»Očisti nas Marija!«
ponižni prosimo
in na oltar Ti lilij
iz vrtov nanosimo.*

O novih delavskih in nameščenskih legitimacijah

Na podlagi pooblastila finančnega zakona za leto 1937/38. je izdalo ministrstvo za socialno politiko uredbo o delavskih in nameščenskih izkaznicah (legitimacijah). K uredbi je bil izdan nato še poseben pravilnik, za tem pa še posebna navodila za izvršitev važne uredbe.

Novo delavsko ali nameščensko izkaznico »Poslovno knjižico« mora imeti vsaka oseba, ki je dopolnila 14 let, ne glede na spol, ki daje svojo telesno ali duševno moč v najem ali v službo radi zaslužka ali izužitve obrti. Osebe, stare od 12 do 14 let, ne potrebujejo knjižice, čeprav so vajenci. Nameščenci so osebe, ki so zavarovane pri Pokojninskem zavodu za nameščence. Oni lahko dobe mesto poslovne knjižice in na lastno zahtevo izkaznico zasebnega nameščenca, ki v vseh ozirih nadomestuje delavsko poslovno knjižico. Od obveznosti, imeti poslovno knjižico, so izvzeti samo trgovski ali tehniški ravnatelji ter prokuristi. Na zahtevo se pa tudi njim lahko izda. Do novih poslovnih knjižic ter izkaznic so upravičeni samo jugoslovanski državljani. Inozemcem se izdajajo samo izjemoma in po predhodni odobritvi ministrstva za socialno politiko. Z izjemo vseh javnih nameščencev morajo imeti poslovne knjižice vse osebe, ki spadajo med delojemalce z navedenimi malenkostnimi izjemami.

Poslovna knjižica je javna listina, ki dokazuje istovetnost njenega lastnika. Uradi delavskega in nameščenskega zavarovanja bodo vpisovali v te knjižice podatke, svoje podatke pa bodo vpisovale tudi borze dela. Poslovne knjižice bodo torej dokazilo o zaposlitvi ter brezposelnosti.

Poslovne knjižice izdajajo, zamenjujejo ter obnavljajo v prvi vrsti občinska oblastva in sicer osebam, ki stalno bivajo na področju iste občine in če te pravice nima kako drugo oblastvo. Poleg občin izdajajo knjižice tudi prisilne organizacije trgovcev in obrtnikov in to samo vajencem ter pomočnikom s svojega področja, torej samo izučnim osebam, kvalificiranemu delavstvu. Brezposelnim učencem ali pomočnikom bo zamenjalo poslovno knjižico tisto prisilno združenje, na področju katerega brezposelni stalno živi. Železničarska oblastva bodo sama izdajala knjižice osebam, ki so zavarovane pri zavarovalnih ustanovah prometnih ustanov države.

Poslovna knjižica bo veljala 10 let računajoč od dneva izdaje. Kdor bo imel poslovno knjižico popolnoma izpopolnjeno s podatki ali če bo poškodovana, jo bo lahko zamenjal. Plačal bo za novo samo navadno ceno Din 10.—. Kdor bo knjižico izgubil, bo dobil novo šele potem, ko bo prijavil izgubo borzi dela in plačal zvišano takso din 50.—.

Oseba, ki želi dobiti poslovno knjižico, mora to prijaviti pristojni občini ali — če je izučena ali če se uči — pristojnemu prisilnemu trgovskemu ali obrtniškem združenju. Sporočiti mora najvažnejše osebne podatke

ter prijavi priložiti 2 enaki osebni sliki s fotografiranim celim obrazom. Knjižica mora biti izdana v dveh dneh potem, ko jo je kdo zahteval. Poslovne knjižice zamenjujejo ter obnavljajo oblasti, ki jih imajo tudi pravico izdajati, torej občine, prisilna trgovska ter obrtniška združenja in železničarska oblastva. Stara knjižica se bo vedno vrnila lastniku z zapiskom, da je razveljavljena, ker je izdana nova.

Noben delodajalec ne sme vzeti v službo osebe, ki nima poslovne knjižice. V posebnih rubrikah mora delodajalec navesti v knjižici svoj naslov — trdko, dan uslužbenčevega vstopa v službo, vrsto njegovega opravila in dan prestanka službe. Kakih drugih podatkov o uslužbencu, kot n. pr. o sposobnosti ter uspehu uslužbenčevega dela delodajalec ne sme navajati. Po prestanku službenega razmerja mora delodajalec vrniti poslovno knjižico v 24 urah.

Uradi delavskega in nameščenskega zavarovanja ter borze dela morajo od oseb, ki se nanje obračajo, zahtevati poslovno knjižico. V njej ti uradi zapisujejo svoje podatke o delavcu ali nameščencu in svojcih v določenih rubrikah. V primeru bolezni ali brezposelnosti lahko uradi zadrže poslovne knjižice in izdajo mesto njih začasne listine, ki pa morajo biti vrnjene pri vračanju poslovne knjižice. Uradi lahko zadrže izplačilo podpore osebam, ki ne prinesejo poslovne knjižice.

Vse oblasti, ki izdajajo poslovne knjižice, zalaga s tiskovinami samo osrednja uprava za posredovanje dela (borz dela). Vsaka druga tiskovina bi ne bila veljavna. Uredba o delavskih in nameščenskih knjižicah — legitimacijah navaja 8 prekršitev uredbe, od katerih se vsaka kaznuje s kaznijo od din 5.— do din 500.— Če je globa neizterljiva, se kaznuje kršitelj uredbe z zaporom, pri čemer se računa din 50.— za en dan zavora. Z novo uredbo o poslovnih knjižicah je razveljavljen, v kolikor nasprotuje tej uredbi, viničarski red ter uredba o službenih odnošajih hišno-gospodinjskih pomočnic, veljavna na področju Slovenije. Neveljavne so postale torej v Sloveniji vse delavske in poselske knjige, ki se morajo zato zamenjati najkasneje do 31. decembra z novimi poslovnimi knjižicami.

Nove poslovne knjižice so važne listine, ki nadomestujejo, ali še bodo nadomestile dosedanje delavske in poselske knjige. Njihova važnost se še poveča z dejstvom, da ne bodo samo dokazilo o delavčevi ali nameščencuvi zaposlitvi, temveč da bodo tudi legitimacija za naše zavarovalne urade (OUZD, nameščenska bolniška blagajna, Merkur itd.) ter borze dela. Okrožni uradi za zavarovanje delavcev bodo v njih vpisovali plačila prispevkov za starostno zavarovanje. Zato je pač dolžnost vsakega delodajalca, posebno pa naših revnih hišno-gospodinjskih pomočnic, da poslovne knjižice skrbno čuvajo, predvsem pazijo, da je ne izgube in si ne delajo precejšnjih stroškov z obnavljanjem knjižic.

Poravnajte naročnino!

SRCE UMIRA

*Spokojne koče sij obžarja,
že pozni zvon iz lin udarja,
nekdo poriva čas v pozabo ...*

*Dekle se v belo noč ozira,
na oknu nagelj krvavi,
dekle se tiho vanj solzi,
srce v bolesi ji umira.*

*Dremotna noč se že poslavlja,
molitev jutra zvon opravlja,
nekdo poriva čas v pozabo.*

V. I. R.:

Žena v glasbi

(Nadaljevanje.)

Mendelssohnova gojenka *Maria Bigot de Marognes* bi bila edina omembe vredna španska skladateljica; njena mlajša rojakinja pa je *Maria Panthis*, ki je kot štirinajstletna pianistka sprejela prvi dar pariškega konservatorija, in par nepozabnih, svetovno znanih pevk; te so: hroma koncertna pevka *Carlotta Patit* in njena neprimeroma slovitejša sestra *Adelina Patit*, ki je v drugi polovici preteklega stoletja vzbujala navdušenje tako v Italiji kot v Parizu, Londonu, Petrogradu in New Yorku. Španki sta bili tudi hčeri slovitega pevskega pedagoga Manncka Garcie; *Paulina Viardot-Garcia*, skoro znamenitejša učiteljica kot pevka, je vzgojila vrsto najslavnejših pevk, med njimi svojo rojakinjo, očarujočo *Desirée Artôt de Padilla*, Švedinjo Jenny Lind in Norvežanko Leono Gyldenkrone; njena sestra *Maria Malibran-Garcia* pa je osvojila vse ljubitelje glasbe z lepoto svojega glasu in dovršenostjo svoje umetnosti predno se je, komaj osem in dvajsetletna, pri jahanju smrtno ponesrečila.

Švedska ni rodila pomembnejših skladateljic, pač pa dve pravi pevski velikanki: Jenny Lind in Kristino Nilsson. Zlasti prva, *Jenny Lind* (1820—1887) ni osvojila svet samo kot pevka nenavadno obsežnega in nenavadno krásnega glasu, temveč tudi s svojo zmagovito deklisKO pojava in vsem čarom svoje osebnosti. Na višku slave, l. 1848, je zapustila oder; koncertna turneja po Severni Ameriki (1850—52) ji je prinesla ogromen umetniški uspeh, za katerim tudi ne bi zaostajal materialen, če ne bi bila blaga umetnica skoro vseh svojih dohodkov sproti razdelila med bedne in zapuščene; leta 1870 je zadnjič nastopila na dobrodelnem koncertu in od takrat nihče ni več slišal »švedskega slavčka«. Isti naziv so pozneje nadeli njeni izvrstni rojakinji *Kristini Nilsson*, mezzosopranistki izredno mehkega, prijetnega glasu, izvrstni koncertni in operni pevki, ki pa le ni nikdar dosegla

svoje edinstvene prednice. Poleg izvrstne pianistke *Lucy Anderson* naj imenujem še *Sigrid Carlsheim*, učenko Lešetidkega, ki je l. 1899. ustanovil v Stockholmu glasbeni institut in je od l. 1912 istotam članica kr. glasb. akademije.

Zanimiva je *Irka Clary Anna Avgusta Holmes* (1847—03) pianistka, ki je pod moškim psevdonimom *Hermann Zenta* izdala otroške pesmi, zборе, samospeve, pa tudi opere in simfonijske skladbe.

Škotska pianistka *Helena Hopckirck* se je kot skladateljica držala manjših oblik, zanimivejša od nje je pevka *Margaret Kennedy* kot zbirateljica krasnih hebridskih pesmi ter mati in hči, pevki *Marjory in Patnffa Kennedy-Fraser*, ki sta izdali tri zvezke keltskih in hebridskih narodnih pesmi.

Holandka *Adela ans der Ohe*, Lisztova učenka, ima pesmi, suite in sonato, *Cornelia van Ostersee* pa je plodovita skladateljica zlasti komorne glasbe, *Elizabeta Knyper* pa je prodrla pred vsem kot ena prvih in zelo uspešnih dirigentk; *Julia Culp* je znamenita pevka oratorijev.

Imena danskih in finskih virtuozinj niso preletela domačih mej, pač pa je rodila Švica izvrstno altistko *Marijo Philippi*, Madžarska visoki sopranistki *Marijo Németh* in *Etelko Gerster* ter znano mlado umetnico *Marto Eggert*.

Avstralka je bila slovita *Nelly Melba*, koloraturka svetovnega slovesa; svoje umetniško ime si je posnela po rodnem mestu Melbornu, njeno pravo ime pa se glasi *Hilen Porter Mitchell*. Že šestletna je pela v koncertu, po šolanju pri znameniti pevki in pedagoginji *Matildi Marchesi* pa je s prvim nastopom dokazala, da spada med prve pevke svoje dobe.

Izmed ameriških skladateljic ima *Mary Lang* poleg komorne glasbe zbirko normanskih in škotskih pesmi, pa tudi *Martha Canalles in Evelyn Faltis* sta se posvetili manjšim glasbenim oblikam. Več pozornosti naše celine so pritegnile naše pevke: slovita altistka (sicer nemškega porekla) je bila *Ernestina Schumann-Heink*, ki pa ni zasenčila sloviti sopranistki polpretekle dobe *Minine Hanck* in *Lilian Nordica*. (Dalje prih.)

Mara Stepanova:

ZDAJ...

Zdaj, ko so vse majske rože odcvele,
opojne daljine v sinjino zbledele,
ko zadnji je vrisk se sredi noči
utrgal v razpete, drhteče dlani,

zdaj, ko se žito v bujnosti sklanja
h grudi omamljeni, čare poklanja
zarjam poletnim preko ravni —
ujeto življenje v meni ihti...

Anka Salmič:

O, DA IMAM!

Gospod, tako majčkeno dal si srce mi,
da jaz res ne vem, kaj naj z njim bi storila.
da bi pravično ga razdelila med vse.

Toliko jih pred mano stoji!

Gledajo me s tako lačnimi očmi
in proseče.

Jaz pa imam tako majhno srce,
da nimam kaj razdeliti med vse...
O, da imam podariti jim sreče!

Če bi imela sina...

Molče, s pogledom polnim sreče sem se odmaknila, da napravim prostor materi — blizu oltarja Presvetega Srca! Ravno se je pričela sv. maša... Junijske rože temnooke so obsipale s posameznimi lističi zlato monštranco, lučice so plezale po nji in se lovile z žarki jutranjega sonca. Oltar je vabil, da je duša nemirna brskala in iskala novih izlivov!

Vsa drugačna je govorica srca, kakor prošnje in potrebe...

Ozrla sem se na mater. Kako neki more moliti, ko gleda pred oltarjem tako blizu, njega — sina! A mati je molila, ustnice so se gibale, obraz sklonjen, žuljave roke pa so spuščale jagode rožnega venca.

Srečna mati! je kipelo v meni! Jaz pa ne bom nikdar. — V meni ni tolike moči, da bi jo darovala drugemu — in bi ta prinesla sina, o katerem tolikrat sanja duša, a samo sanja... biti mati!

Ona pa je brez sanj z mirno dušo zrla v sina duhovnika, gledala v njegove oči, poslušala besede, ki so se dvigale po sinovih ustnicah prav kot odlomek iz njene duše.

V mojo notranjost pa je legla mrkost do življenja, neizpolnjenega, nikdar doživetega... Tudi jaz bi bila rada mamica, mamica sinku, ki bi zrastel iz moje ljubezni, srca in moje duše, ki bi bil ves moj, samo moj!

Če bi imela sina...?

Od prvega bivanja, še nerojenega bi mislila nanj, romala zanj v daljna svetišča in v žrtvah in molitvah čakala trenutka, da ga zazrem... Ne bi se bala groze materinstva! To bi bila malenkost, darovati sina, ki bo duhovnik, darovati mu mladost in lepoto, vse, — tudi kri, do zadnje kapljice, počasi kapljajoče v smrt...

Molk v svetišču... povzdigovanje...! Duhovnik se je sklanjal nad posvečeno hostijo: vsa duša je bila pri Njem, v tisočih novih izlivih je pozdravil Njega, v mladostnih občutkih znova zaprosil...?

Zastonj sem se pripravljala k zbranosti. Kar mati sem postala ta trenutek: — gledam sina, kako dviga sv. hostijo, vidim prav obraz, še oči vidim, barvo na obrazu, še celo lase...

Gospod! — zakaj mi pošiljaš take misli, do katerih izpolnitve ne bom prišla? Obsojena sem pokopati srce v pozabo, zlasti v pozabo stvariteljskih moči... Gospod, Ti veš, da sem samo Tvoja...

Mati tik ob meni je vstala in se počasi bližala angelski mizi, da prejme Življenje iz sinovih rok...

Samo za trenutek bi hotela pogledati v tvoje materinsko srce, zdaj, ko je ves svet tvoj. Saj nimaš nobene želje več! — Edino, najvišjo in najčistejšo izpolnjeno željo, zdaj nosi srce in duša: sina — duhovnika!

Duhovne vaje za učiteljice in uradnice bodo v Domu Device Mogočne od 16. do 20. julija; za dekleta pa od 12. do 16. avgusta. Pričetek obakrat prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina 100 din. Prijave na predstojništvo Ličtenthurnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg 8.

Slovenski dom

Slovenska dekleta in žene, mislite na naš Slovenski dom! Darujte kolikor imate: iz velikega veliko, iz malega malo, zbirajte, prav vse, ki se zavedate resnice, da je človek samo toliko vreden, kolikor je v resnici človek, in da je čast, veličina in duhovna vrednost naroda odvisna od posameznikov. Pojdi sleherna izmed Vas in bodi apostol za veličino slovenskega naroda, ki naj zasidran v Bogu zmaguje in se obdrži na višini, ki mu je potrebna za častni obstoj. Pojdi in zbiraj in pomagaj mu graditi ognjišče!

K. A.:

Deklica na tuje gre...

Slovenska zemlja.

Zemlja slovenska, ti nisi nikoli tako velika, kakor takrat:

— Kadar se mi zbudi spomin, da imam sestro daleč, takrat čutim tvojo veliko daljavo. —

Zemlja slovenska, na tebi ne vidim nikoli toliko dobrote, kakor tedaj:

— Če padem v vrtnec greha, takrat spoznam tvojo dobroto, ker ti si res dobra, da me nosiš, kajti če bi me kdo drugi nosil, bi me ne obdržal. —

Zemlja slovenska, nikdar te ne bom videla bogatejšo kakor takrat:

— Ko te ne bom mogla več obdelovati in bom šele tedaj spoznala, koliko bogastva si mi dajala. —

Zemlja slovenska, v tebi ne vidim nikoli toliko ljubezni, kakor jo bom videla takrat:

— Ko me bodo položili vate, kjer bom snivala bolj trdno, kakor sniva nebogljenček v zibeli. Počivala bom v tebi za večno. —

Zemlja slovenska, ti si velika, dobra, bogata. Ti sama ljubezen, a na tebi se tope solze ljubezni naših mater, zlivajoče se v eno samo širno morje ljubezni, po katerem bi se imele vrniti izgubljene hčere v tvoje naročje, posvetiti ti vsa svoja topla čustva in te z vsem srcem vzljubiti.

Kristini in Heleni iz Anglije! —

Kakor dve lučki sta se mi zazdeli Vajini pisemci, lučki, ki sta prisijali prav tam iz daljne in mogočne Anglije! Sem res radovedna, kako dolgo sta že tam. Posebno pa to, kar pišeta, da nobena od vaju ni hodila v šolo, pišeta pa vkljub temu prav dobro slovensko, lepo in čedno, da je kar veselje. Ali imata še kaj dosti slovenskih prijateljic? Tudi me zelo, zelo zanima, kako sicer drugače živita: kaj počneta in če mislita za vedno ostati tam? Zato bi tudi želela, da mi sporočita naslov kake slovenske deklice — dijakinje, ki bi si hotela dopisovati s slovensko dijakinjo tu doma. Gotovo poznate katero tako, pa ji povejte to mojo željo. Bosta? Potem pa mi čimprej zopet pišita, ker sem zelo nestrpna in ne bom preje imela miru, preden ne bo vajin odgovor ležal v mojih rokah. Zelo bi me tudi veselilo, da me spoznata z vašimi slovenskimi znankami. Ali se ne bi neko nedeljo skupaj zbrale in mi napisale dolgo pismo? Prav o vsem, kar more zanimati prav vse. Ali lahko to pričakujem? Pa ne da bi čakala celo večnost, tako kakor čakam tistega dolgega pisma tam nekje iz francoske dežele; od kje, bo že tista vedela, ki mi je obljubila... Torej jaz bom pričakovala in delala načrt za nadaljnje. Čimprej bo vajin odgovor, ki bo odgovoril na vsa moja gornja vprašanja, tem hitreje bosta vajini priloženi pesmici v Vigredi. Seveda malo popravili jih bomo, pa bo kar

prav, da si sta žalostni in polni hrepenenja po umrlih starših. Verujem, to je zelo težko, in ravno radi tega je tako zelo prav, da se vsaj domovine še spominjata s toliko toploto. Verujta, da je sveta resnica, da človek prejema hudo za hudo in dobro za dobro. In vse pride ob svojem času, le da človek mnogokdaj noče ali pa ne more tega spoznati. Povsod, kjerkoli smo in karkoli delamo, povsod je vmes prst božji.

V pričakovanju vajinega odgovora Vaju prav prisrčno in sestrinsko pozdravljam v imenu vseh slovenskih deklet!

Marija.

Upanje.

Kako lepo priliko ste imeli spoznati, kako čudovita in preračunana so božja pota, kako velika in mogočna je ljubezen božja, kako neskončno usmiljen in prizanesljiv je Bog. Kje je kdo, ki bi mogel izmeriti globino človeškega trpljenja, globino človeškega življenja sploh? Kaj doseže molitev in trdna, globoka vera vánjo? Ves svet bi premaknili iz tečajev, če bi Bog uvidel, da je to potrebno. In najina molitev je predrila oblake. Kolikokrat sem se Vas spominjala v njej, kolikokrat sem mislila na Vašo bolečino, ko so mi dopuščali trenutki, da sem se lahko poglabljala vase in v Vaš položaj. Doživljala sem z Vami Vašo razdvojenost in Vašo nesrečo, ki se je rodila iz nepremišljenosti, mladostne zablode enega samega trenutka. Ali še verujete v lažnivo besedo, v sebično, nepošteno besedo fanta, ki prosi in moleduje in se zaklinja, da preje ne more verjeti v ljubezen dekletovo, preden mu z vso predajo sebe same tega ne dokaže? To je najbolj podla laž, kar jih zmore nositi svet, to je več ko navadna sebičnost, to je hudobija, izdajstvo svete besede: ljubezen, opljuvana in v blato poteptana čast žene, ki je nositeljica življenja in kot taka mučenica na žrtveniku človeštva, da je temu dobro, ali da bi mu vsaj bilo dobro! Mučenica ... Vi, ki ste pravkar šli pot mlade matere. Vi veste, da je ta beseda edino prava. Kdo more nekaj doumeti, česar ni doživel? Nihče. Vi ste doumeli tudi moža v njegovem kriku krvi, ki pa je potem pozabil biti — človek. A vi ga kljub temu še ljubite, da, saj drugače ne more biti, taki smo pač ljudje. Nekaj pa ste tudi še lahko, pravzaprav morate biti, če hočete v zadnjem trenutku vsaj kolikor toliko oprati svojo žensko čast, biti morate junakinja. To je še edino, kar od Vas zahteva življenje. Vse, kar človek hoče, doseže. In ali ste naredili trden sklep za novo življenje? Da, za Vas je najbolje, da odidete od tam. Ne jokajte za otročičkom, bolje mu je kot nam vsem na tem svetu. Skušala bom dobiti za Vas kaj primernega, če se bo le kako dalo. Želim, da se čimpreje zopet znajdete v življenju. Bog z Vami!

Udana Marija.

Mariji Bajukovi iz Radovice.

Tisti belokrajinski deklici, ki jo prav dobro poznam, moram sporočiti, da homo pesmici natisnili ob priliki. Prav po belokranjsko si zapela: Slovenijo ljubimo, Slovenci in Slovenke hočemo biti, čeprav bi nas Belokranjce, radi stisnili v čuden koš, ki pa nam prav nič ne diši. Ali ni res tako? Mi pa se ne damo, ker je naša pokrajina tam spodaj od Gorjancev pa do sanjave Kolpe prečudovita, da bi ne ostala naša in mi njeni. Le kje je zapisano, da nismo to kar smo?! Končno pa, če gremo čisto do konca, ali če hočete: čisto od kraja, je Adam oče nas vseh. In ali ima kak pomen, da se danes v dvajsetem stoletju prerekamo, kaj je kdo in kje in do kje sme biti kdo! Božja previdnost in ljubezen je odločila, da smo to, kar smo in tu, kjer smo, in vse, kar človeška roka spreminja ali hoče spreminjati, je greh. Oče ljubi svoje otroke, a jih za njihovo nečedno obnašanje in nepoštenost tudi kaznuje.

Prav lepo pozdravljam Marijo, pa vse tam okrog lepo pozdravi. Tudi Vašega g. župnika in vse tiste igralce, ki so na svečnico v letu 1938, tako lepo igrali na šolskem odru. Bog daj, da bi še kdaj priromale na tisto čudovito Radovico, od koder se vidi kakor iz nebes na vso Belo krajino, da človeku od ginjenosti ob pogledu

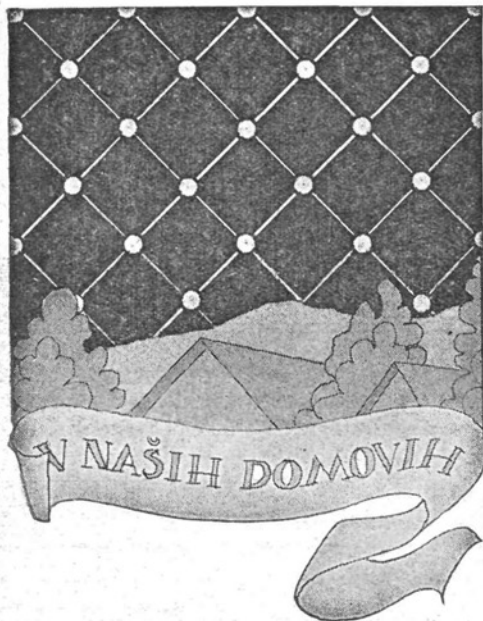
na vso ono lepoto, in ob mislih na predobra in prezadovoljna belokranjska srca, stopajo solze v oči. Če ne preje, v poletju enkrat jo bom pa prav zares primahala gori... Bog s Teboj, mlada pesnica!

Marija.

Viki iz Skoplja.

Prav lepa hvala za voščilo, in Angelci za pozdrave iz Zagreba!

Vdana Marija.

ZELENJAVNE PRIKUHE IN PRILOGE

Z zadovoljstvom ugotovi vsaka gospodinja, da je že vendar konec zime in konec enolične zimske prehrane, ki je poleg vsega še zelo revna na vitaminih. Temu dejstvu pripisujejo zdravniki običajno pomladansko utrujenost in v veliki meri tudi pomladanske bolezni. Sedaj je pa že na vrtu in na trgu dovolj solate, špinacije in raznih redkvic, kmalu bomo dobile že mladi korenček in kolerabice, kar bo naš jedilnik in skrb in premišljevanje gospodinje zanj zelo olajšalo. Pojavljajo se pa že tudi beluši in mavrahi, torej kar dovolj izbire za vsak žep in vsak okus.

Kako bomo pa zelenjavo kuhale? Še ni dolgo tega, ko je vsaka gospodinja mislila, da mora vsako zelenjavo najprej popariti, potem dolgo kuhati, to vodo odliti in zelenjavo zopet sprati v mrzli vodi, potem jo je mogoče šele pripraviti, da ne bo grenka, da ne bo pekla in da nam ne bo škodovala. Vse to je napačno in nepotrebno, da, celo

škodljivo. S tem postopkom ne uničimo v zelenjavi samo tako potrebnih vitaminov, temveč izlužimo tudi važne in potrebne rudninske soli in tako imajo za našo prehrano važnost samo dodatki, ki smo jih uporabili, ker je od zelenjave ostalo le malo več kot golo staničje.

Danes zelenjavo samo dalj časa namakamo v mrzli vodi, da se stopi vsa nesnaga, potem jo speremo v več vodah. Ko se nam zdi, da je že čista, jo zrežemo ali seseklamo in takoj damo pražiti ali pariti. Po kratkem času se nam zelenjava že dovolj zmehča in ji potem dodamo še malo moke ali drobtin ali jo pa samo zalijemo z vodo ali z mlekom. Če pa misli gospodinja, da mora zelenjavo kuhati ali vsaj prevreti, naj vodo ne zavrže, ampak jo porabi za zalivanje.

Tudi za priloge, kakor zelenjadne pudinge, omlete, zrezke, krustade itd. rabimo le svežo in sesekljano ali pa praženo zelenjavo.

Posebna točka je še surova zelenjava, ki ji tudi najkonservativnejša gospodinja ne bo mogla več odrekati važnosti v naši splošni, zlasti pa še dijetni kuhinji. Ne smemo pri tem misliti samo na surove paradižnike in korenje, ki ga marsikdo je kakor jabolka ali hruške.

Če pripravimo tako surovo zelenjadno solato n. pr. iz kolerabice, karfijole, korenčka ali špinacije, bomo skrbno očiščeno in oprano zelenjavo kar premleli na meznem strojčku, jo potem samo nekoliko osolili, ne preveč, ker se zelo rada presoli, potem jo bomo pa zmešali z oljem in limonovim sokom in pustili vsaj eno uro, da

Zaloga jajc za zimo.

Mnogo denarja si prihranite, a imate tudi pozimi vedno okusna jajca. Garantol se ne strdi, zato lahko jajca tudi naknadno dolagate.

Uporabljajte torej **Garantol**.

V Garantolu se ohranijo jajca več kot eno leto.

se s temi začimbami dobro prepoji. Lahko ji pa primešamo samo dobro kislo smetano. Tako pripravljena zelenjava nam bo gotovo všeč in niti opazile ne bomo, da ni kuhana, ker jo je kislina limone ali smetane dovolj omehčala, ne da bi uničila vitamine.

Špinačna omleta z gobami. Pol kilograma špinače namakaj eno uro v mrzli vodi. Nato operi, ožmi in sesekljaj. V kozici segrej 5 dkg presnega masla, primešaj 6 dkg moke in zalij s $\frac{1}{2}$ l mleka. Mešaj, da se zgosti, potem odstavi in primešaj 3 rumenjake, sol in špinačo. Ko se shladi, primešaj sneg 3 beljakov in razravnaj za prst na debelo po namazani pekači. Pečeno namaži s praženimi gobami, zvij in postavi še nekaj minut v pečico. Potem zreži omloto na rezine in jo serviraj z masleno omako.

Za pražene gobe segrej 5 dkg presnega masla, prepraži malo sesekljane čebule in zelenega peteršilja in $\frac{1}{2}$ kg na tanke listke zrezanih in poparjenih gob. Ko se mokrota posuši, potresi žlico moke, opoprj, osoli in primešaj eno jajce.

Za masleno omako naredi blede prežganje iz 5 dkg presnega masla in 6 dkg moke in zalij z vodo ali kostno juho. Ko dobro prevre, primešaj osminko litra kisle smetane in en rumenjak.

Dušena špinača. Mlado špinačo namoči in operi kakor prej. Nato jo otrebi pecljev ter deni parit s toliko vode ali mleka, da je pokrito dno in se špinača ne pripali. Vodo ali mleko večkrat prilij, da se špinača zmehča, vendar naj listi ostanejo celi. Preden jo rabiš, primešaj žlico presnega

masla. Ko se ta stopi, je gotova. Soli previdno, posebno če si zalivala z mlekom, ker že špinača sama, pa tudi mleko vsebuje nekaj soli. Če pripravljaš špinačo na ta način, jo boš rabila še enkrat toliko, kakor če jo pripravljaš s prežganjem, seveda je pa tako pripravljena tudi vsaj dvakrat toliko hranilna.

Francoska špinačna juha. Očisti dve pesti špinače in dve stebli pora. Deni jih za nekaj časa v mrzlo vodo. Nato vse skupaj sesekljaj in kuhaj v vreli, slani vodi. Če nekaj časa dodaj popra in 5 dkg presnega masla in kuhaj še 10 minut. Četrť ure, preden boš rabila, zakuhaj malo riža ali drobnih testenin. V skledi, kjer boš juho servirala, vmešaj 2 jajci in 5 dkg nastrganega parmezana ter vlij na to juho med neprestanim mešanjem.

Korenje s smetano. Pol kilograma korenčka ostrgaj, operi in zreži ali nakrhlijaj na tanke listke. Segrej 8 dkg presnega masla, dodaj žlico sesekljane peteršilja, nato še pripravljen korenček in duši do mehkega. Po potrebi prilivaj juhe ali vode. Ko je korenček mehak, prilij $\frac{1}{2}$ l kisle smetane, v kateri si razmotala eno jajce. Osoli, še malo prevri in postreži.

OGLEDALO VEČKRAT VARA,

če gre za zdravje zob. Tudi najbolj lepim, belim zobem grozi nevarnost zobnega kamna, ki opravlja svoje uničevalno delo na notranji strani zob. Če se hočete izogniti posledicam — omajanju in izpadu tudi najbolj zdravih zob — tedaj negujte svoje zobe redno s Sargovim Kalodontom. To je edina zobna krema v naši državi, ki vsebuje sulforicinoleat in uspešno deluje proti zobnemu kamnu.

Zelenjadni štrukelj. Naredi vlečeno testo iz 30 dkg moke, enega jajca, žlice olja, osoljene mlačne vode. Testo naj vsaj pol ure počiva. Medtem pa skuhaj razne na drobne rezance ali kocke zrezane zelenjave, kakor kolerabice, korenček, karfijolo, por, grah, ohrovt ali zelje. Med to zelenjavo zmešaj 5 dkg nastrganega sira. Razvlečeno testo pomaži najprej s stopljenim presnim maslom, nato pa potresi s pripravljeno zelenjavo. Zvij in daj na namazan pekač, pomaži s presnim maslom ter speci. Med pečenjem še večkrat namaži s.

presnim maslom. Ali pa zavij štrukelj v prtič, poveži ga z vrstico in kuhaj v slani vodi. Pečenega razreži in serviraj s kako omako, kuhanega pa še prej zabeli s presnim maslom in drobtinami.

NEKAJ NASVETOV ZA ZELENJADNE PLOŠČE

Če serviraš zelenjavo kot samostojno jed, kar prihaja čimbolj v navado, je lepo, če razvrstiš več vrst različno pripravljene zelenjave na krožnik. Poleg serviraš omako, ki jo pa daš v omačnico. Tako n. pr. daš v sredo krožnika pražene gobe, ki jih v obliki mreže obložiš z beluši; okrog naložiš mladega graha, prav na rob krožnika pa na cvetke razdeljeno karfijolo. Če si skuhala špinačni puding, ga obloži s cvetkami karfijole in zdrobovimi venčki. S praženimi gobami nadevane palačinke obloži z dušeno špinačo, kakor je zgoraj opisana, in okraši s koščki limone in rezinami paradižnika.

Tudi mrzle zelenjadne plošče lahko okusno sestavimo. V sredo damo marinirano in okisano karfijolo, jo obložimo z majhnimi oblikami paradižnikove hladetne, položimo med vsako enega ali dva beluša in obrizgamo z majonezo. Poleg serviramo zeliščno majonezo ali tartarsko omako.

V obliki za srnin hrbet spečemo špinačni puding in ga obrizgamo z majonezo na podoben način kakor hrastovo deblo, le da brizgamo počez in ne podolgem; po sredini ga obložimo z glavicami kislih gobic in okrasimo s kaperami. Okoli pa razvrstimo z gobicami nadevane kolerabice. Vmes položimo kak zelen list solate, rezino paradižnika in košček limone. Poleg damo tudi tukaj majonezo.

KAKO REŽEMO IN SERVIRAMO RAZNE PEČENKE

Vse mesne pečenke brez izjeme razrežemo v kuhinji in jih lepo naložene in obložene postavimo na mizo. Včasih je bilo pač običajno, da je gospodinja, še večkrat pa gospodar pri mizi delil mogočne kose pečenega mesa in je vsakemu dal kos po želji in okusu. Vsaka gospodinja pa ve, da je za pravilno rezanje mesa treba gotove spretnosti, ki jo pa današnji moške gotovo nimajo več. Zato si bo oskrbela velike,

močne ter koničaste vilice in močan ter zelo oster nož, za perutnino pa še posebne škarje in to delo opravila v kuhinji. Važno je, da meso potem, ko si ga vzela iz pečice, še nekaj minut stoji na toplem, da se sok v njem enakomerno porazdeli in ga tako mnogo manj izteče med rezanjem.

Če boš rezala pečenko brez kosti, kakor pljučno pečenko ali telečji frikando, je stvar zelo preprosta. Paziti moraš le na to, da boš mesna vlakna pravokotno prerezala. Kos mesa držiš z vilicami, nož držiš nekoliko poševno in režeš 1 cm debele rezine. Pečenko potem lahko zopet zložiš, da zgleda, kot bi bila še cela ali pa koščke naložiš na krožnik tako, da vsak pokriva polovico drugega. Nazadnje pečenko še polij s sokom, da bo bolj sočna, vendar samo toliko, da se pri serviranju sok ne more politi po mizi ali gostu po obleki. Če imaš več soka, ga daj posebej v omačnico, da si ga more vsak vzeti po želji.

Roastbeef (ali angleško pečenko) nareži vedno na prav tanke rezine in daj kolikor mogoče vročega na mizo. Zato boš skrbela, da bodo krožniki in plošča, kamor boš pečenko naložila, topli.

Kadar boš delila celo telečje stegno, boš najprej oddelila posamezne dele, kakor se ločijo sami. Potem jih pa obračaj pri rezanju, da prerežeš vlakna.

Pri telečji ledvični pečenki izloči najprej ledvico z masčobo vred in jo razreži posebej. Potem pa zreži pečenko na lepe koščke tako, da ima vsak svoje rebro. Dobro je, da ti že mesar hrbtnico naseka, da se ti potem koščki lepo ločijo. Z razrezano ledvico pečenko obložiš in poliješ s sokom.

Telečje prsi daj narobe na desko, da boš mogla rezati med rebri. Še bolje je, če rebra že prej izločiš, preden pečenko nadevaš. Pazi, da nadev ne zmečkaš, ali da ti ne uhaja preveč ven, posebno, če je bolj redek. Pečenko naloži tako, da sloni košček na koščku in da se vidi nadev.

Če postrežeš s toplo prašičjo gnjatjo, ji najprej odstrani kožo, poreži nekoliko tudi slanino in potem nareži na koščke. Toplo gnjat obloži z raznimi gostimi prikuhami, s praženim ali kislim zeljem, pečenim krompirjem, praženimi gobami, grahom, pirejem itd.

Perutnino reži s posebnimi škarjami. Najprej odreži stegno z eno zarezo zgoraj,

in eno spodaj, nato stegno obrni in prereži še sklep. Potem odreži pravtako tudi perutnice. Zdaj vzemi škarje in loči sprednji in zadnji del, potem pa še hrbet in prsni kos. Pri večjih živalih kakor puranih, gosih in kopunih se prsni kos nareže na rezine. Tudi hrbet in zadnji del zreži še na več delov, da ne bo gost v zadregi, če bo moral vzeti prevelik kos. Vedno je lažje vzeti dva manjša, kot enega velikega. Manjšo perutnino, kakor golobe in jerebice prereži samo čez polovico, le zelo velike razdeli na štiri dele.

Posebno poglavje so ribe. Če so velike in cele pečš ali kuhaš, jih najprej s prav tankim nožem prereži po hrbtu podolgem in potem še vsako polovico na poševne rezine, a pazi, da ti ne razpade. Manjše ribe damo cele. Toplo ribo obloži z zabeljeno karfijolo, na maslu praženim rižem, špargeljni, majhnimi krompirčki, nadevanimi paradižniki itd. Mrzle ribe pa okraši z rakovimi repki, limonovimi koledčki, aspikom, razno solato, kislimi gobami in zelenimi listi.

Š. Š. Ž. — Želite razpored za ženitovanjsko večerjo in nameravate podati kot prvo jed telečjo obaro. To so vsi podatki, ki ste nam jih poslali in sami boste priznali, da so več kot pičli. Ne vem, koliko sme ta večerja veljati, koliko oseb nameravate pogostiti, ali bo obara glavna ali samo uvodna jed, kaj imate doma in bi v prvi vrsti lahko porabili, ali ste izvežbana ali samo skromna kuharica, vidite, vsega tega ne vem in vam zato ne morem točno odgovoriti.

Če daste obaro kot uvodno jed, ni treba ničesar še zraven pripravljati, lahko pa zakuhate majhne močnate vložke. Če je pa obara glavna jed, dajte poleg zabeljene makarone in rezance, smetanove vložke, ali krompirjeve cmoke, ali zdrobove štruklje. Če imate doma kokoši, dajte po obari pečeno kokoš s solato, dobra je v tem času še prašičja pečenka tudi s solato in morda še s pečenim krompirjem, ali pa ocvrto jagnje s kompotom ali trijetom. Po pečenki pride na vrsto močnata jed, potice, bobi, torte, pudingi in kreme po želji in možnosti. Zaključek naj bo črna kava. Če bi vam bilo pa premalo, pa začnite z mrzlim narezkom, nadaljujte s kako parjeno ali pra-

ženo pečenko v omaki in z več prilogami, potem topel puding s polivko, nato pečeno ali ocvrto meso s solato ali kompotom, potem pa pecivo in črno kavo. Če nam pošljete točnejše podatke, vam rade volje pisмено odgovorimo, ker bo za odgovor v Vigiredi že prepozno.

I. Srčnik:

GOSPODARSKA VREDNOST REJE ANGORCEV. (Konec.)

Kako negujemo volno?

Mnogo nekateri govore, koliko da je dela z angorci. V resnici vse to ni res. Seveda, kdor tedne in tedne ne bo oskrboval svojih živali, ta bo imel veliko dela, preden jih bo očistil. Kajti če kuncev ne počesemo vsaj vsak mesec dvakrat, se volna sprime, napravijo se klopki, ki jih ne moremo drugače odstraniti, kot da jih ostrižemo. Osvaljkana volna ni vredna prav nič. Kako je lep naš pregovor: Brez muje se še čevelj ne obuje! Vsak uspeh zahteva delo. Češemo lahko z navadnim roženim, ali še boljše s kovinastim glavnikom. Dobe se tudi posebni glavniki, ki so narejeni nalašč za to.

Negovati moramo volno že pri mladičih, ko še sesajo. To ne zaradi volne, ki je kratka in premehka, ampak zato, da se že na vse zgodaj privadijo česanju. Ko doseže mladič starost 3 mesece, ga prvič ostrižemo. Na ta način dosežemo to, da odstranimo z njega volno, ki je premehka in ni uporabna za prejo. Iz takšne preje volna vedno izpada in nit je slaba. S česanjem ne smemo prenehati, sicer se volna sklopka. Iz istega razloga kot prvič, ostrižemo kunca, ko je star 6 mesecev. Striženje ima tudi to prednost, da lahko spoznamo pri mladičih, kako na gosto so poraščeni z volno in kako hitro jim raste. Zato je dobro, da ostrižemo vse mladiče naenkrat. Čim hitreje in gosteje jim raste volna, tem vrednejša je žival. Česati moramo redno, dokler volna ne doseže 7 cm. Pri tem ne smemo meriti posamezne rese ampak povprečno dolžino podlanke (nakodrane dlake). Vso tisto volno, ki smo jo dobili do sedaj, ni za prodajo, ampak jo lahko uporabimo doma v gospodinjstvu — za napravo blazin, odej itd. Volna mladičev je prekratka, preme-

hka in jo zato ne smemo mešati med volno, ki smo jo dobili od starih živali. Če napravimo to, smo ogoljufali samega sebe. Kajti čim je med pošiljko nekaj krajše volne, je vse ocenjeno za manjvredno blago. Na pogled je to težko oceniti. Prav dobro pa to ocenijo predilni stroji ali še bolj tiisti, ki nosi oblačila iz takšne volne.

Med kožuhom lahko ločimo gladke in dolge rese od nekoliko krajše in nakodrane podlanke. Čim manj je med podlanko res, tem finejša in vrednejša je volna. Zato moramo izbirati za pleme le tiste živali, ki imajo med kožuhom čim manj res. Lastnost dobrega volnarja je podedovana lastnost, ki se lahko s hrano deloma zboljša oziroma poslabša.

Kako pridobivamo volno?

Volno lahko pridobivamo s česanjem ali s striženjem. Česimo na vsakih 14 dni — 3 tednov. Pred česanjem moramo odstraniti s kožuha vse smeti. Kajti tako je lažje odstraniti kot iz volne. Dobro je kunce večkrat pokrtačiti s posebno žimnato ali žičnato krtačo. Volno strižemo takrat, ko doseže dolžino 7 cm. Strižemo jo lahko z navadnimi škarjami, ki imajo obrušene konice, da ne ranimo živali. Dobe se tudi posebne škarje za striženje. Strižemo lahko dvakrat na leto in to v mesecih aprilu in avgustu. Striženo volno moramo takoj vložiti v pločevinaste škatle, tako kot smo jo ostrigli, to se pravi v plasteh. Da bo volna čista, morajo tudi kunci bivati na čistem. Poudariti je treba, da je česana volna najlepša.

Kako sortiramo volno?

Noben angorec nima po vsem telesu dolge volne. Zato jo ločimo v več vrst. Za naše razmere prideta v poštev samo dve in sicer 1. prvovrstna volna, ki je preko 7 cm dolga in 2. drugovrstna, ki je 5—7 cm dolga.

I. Prvovrstna volna je dolga preko 7 cm, snežnobela, čista, brez smeti, brez svaljkov, krvavih madežev, ki ima čim manj resin, mnogo nakodrane podlanke. To volno dobimo po hrbtu prvovrstnih angorcev. To volno kupujejo po 300.— din.

II. Drugovrstna volna dolga 5—7 cm, snežno bela, brez svaljkov in smeti, dobi-

mo jo po prsih in trebuhu provrstnih in po trebuhu slabejših volnarjev. Tudi res ne sme biti preveč. To volno kupujejo po 250 din.

Krajšo kot 3 cm dolgo volno, od mladicev, osvaljkano in semeno volno pri nas ne moremo spraviti v denar.

Nikdar ne smemo med seboj mešati volno različnih dolžin. Boljše je, da imamo manj volne in ta je prvovrstna. Marsikdo, v veri, da bo za svojo volno čim več izkupil, zmeša vso volno. Za to volno bo dobil le nekaj dinarjev, med tem ko bi dobil gotovo še enkrat toliko, če bi jo imel sortirano.

Kam naj spravljamo volno?

Po dolžini sortirano volno spravljamo v pločevinaste škatle ali kartone. Volne ne smemo stlačiti, sicer se sprime in osvaljka. Da se ne zarede moli, denemo mednje vrečice napolnjene z naftalinom. Ko je zberemo najmanj $\frac{1}{2}$ kg, jo odpošljemo.

Kakšne naj bodo plemenske živali?

Mladiče moramo pustiti pri samici najmanj 10 tednov. Ko so stari 3 mesece, jih ločimo po spolu. Mlade samce kastriramo, ko so stari 4 mesece. Kastrirani kunci so izvrstni volnarji in jih lahko imamo po več skupaj. Samec je za plemenje sposoben, ko je star najmanj 10 mesecev in samica mora biti stara najmanj 8 mesecev. Nosnost traja 31 dni. Za pleme jih lahko uporabljamo do 5 leta in kunce volnarje do 3 leta starosti.

Še nekaj ne smemo pozabiti: Angorci morajo biti vedno na suhem in čistem, da si ne onesnažijo volne. Poleg volne dobimo od angorca tudi izvrstno kožuhovino in okusno meso.

Angorska volna se da presti tudi na kolovratu. V poštev pride le daljša volna. Poizkusite gospodinje! S početka bo šlo bolj nerodno, toda z vajo se vse doseže. Nit bo spočetka vzlasta in neenakomerna, toda pridnost in vztrajnost odpravita tudi to napako. Na kolovratu spredena volna ni tako lepa kot na stroju spredena, greje pa prav tako. Vsaka gospodinja si lahko sama napravi rokavice, nogavice, jopico, copate, čepice, obloge za komolce in kolena itd. Ali ni ponos za gospodinjjo, če

lahko reče: »Sama sem vzgojila, sama sprédla, sama spletla in moja družina sedaj z veseljem in užitkom nosi!«

Gospodinje, kolovrate s podstrešij in naj zopet zabrne, kot v starih, dobrih časih!

Angorec in kolovrat — naša samopomoč!

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. Justin

A. K. z Sk. L. Stara ste 20 let, 57 kg telesne teže in služite. Težkoče imate pri perijodi in bolečine okoli maternice. Po 8 dneh krvavitve nastopi belo perilo, ki traja do nastopa prihodnje redne periode. Vzrok dajete naključju, da ste se enkrat ob perijodi stoje v mrzli vodi prehladila.

Prehlad, premraženje nog reflektorično res vpliva na gornje telo, maternico, jajčnike, na nahod nosa, grlo itd. Verjetno je tudi to pri Vas, če izvzamemo druge možnosti. Kopljite se v topli vodi sedeče banje. Z ocedkom hrastovega lubja, ki ga primešajte kopelni vodi, se tako stanje večkrat popravi, če se to dela dnevno in več časa (tedne in celo mesece). Ne pijte nobenega alkohola, ne trudite se preveč s telesnim naporom in ohranite duševni mir, pa boste videli, da bo bolje.

U. K. R. P. I. Ko ste bila stara 15 let, ste dobili perijodo; bolečine ste imeli že prva leta. Sedaj se pa te vedno bolj stopnjujejo. Bolečine in krči Vas vso izmučijo, pene vam žene in na vratu Vam žile zateko. Dva do 3 dni je tako. Vse Vas tako uničuje, da se Vam kar v glavi vrti. Nobeno zdravilo Vam ne pomaga. 31 let stara, pa ne tehtate niti 50 kg. Belo perilo je tudi vedno močnejše. Bojite se, da Vas to belo perilo izsuši. Ste zelo slabokrvna in ne morete tega spremeniti. Po poklicu ste šivilja, delate na deželi in bi vse naredili, tudi poklic bi spremenili in šli služiti v kako župnišče.

Vaša nadloga glede perijode je gotovo v zvezi z Vašo telesno konstitucijo, to se pravi z vašo slabokrvnostjo. Morda tudi srčno napako. Svetujem Vam, da si tu pribavite jasnosti. Vesten zdravniški pregled Vam bo ugotovil vse potrebno. Poklic šivilje včasih ne prija, ker ne dovoli zadostnega gibanja v svežem zraku. *Vsak dan* hodite jutraj, opoldne in zvečer dalj časa

(pol ure do 1 uro) po zraku na prostem, ali pa spremenite poklic. Kmečko delo na polju, na vrtu, na prostem je za Vas. V kako župnišče, ne vem, če bi Vam upal svetovati. Gospod župnik rabi zdrave gospodinje. Pozdravite se prej na zgoraj popisani način in na to smete šele misliti na tako službo. Za časa zdravljenja pa ne smete ne duševno ne telesno trpeti; dosti počitka in dobro tečno, Vam ugajajočo hrano uživajte, pa bo šlo.

T. S. 26 let stara. Kadar mlatite in če ste v prahu, Vam prah tako škoduje, da Vas hoče kar zadušiti, drugi se Vam pa smejejo. Tudi poročiti se ne upate, čeprav imate priliko. — So gotovi ljudje, ki jim prah prav posebno škoduje. Morate se ga torej ogibati tudi Vi, ali pa si dajte namočen svež robec pred usta in nos, ali čedno, namočeno gobo, da prah ne bo prišel v Vaše grlo in pljuča. Tu se reče le: Ogibajte se prahu, iščite svežega zraka!

H. J. Sp. G. — Stara ste 29 let in Vas po vsakem prehlajenju neizmerno boli glava in morate bruhati. To traja en dan in eno noč. Roke in noge so stalno rdeče. Tudi oči so vse rdeče in vnete in gnojne.

Vsako prehlajenje povzroča sitnosti. Če je pa zraven še povečana telesna temperatura, pa je razumljivo, da glava boli. Preglejte si še srce, če nimate morda srčne napake. Pri tej se večkrat ponavljajo taki znaki.

F. G. B. — Stara 27 let. Pred tremi leti so Vam začele rasti nevšečne dlake na obrazu, na bradi. Do sedaj ste kar strigli te dlake. Vprašate, kako bi se dalo to odpraviti.

Na več načinov. Da jih sproti populite, da jih še nadalje strižete in si ne ženite vsega tako do srca. Tudi električnim potom se da doseči. Vsak las, vsaka nevšečna dlaka dobi iglo v svoje korenine — spusti se električni tok skozi njo v ta predel — in uniči rast dlake. To je pa zamudno delo in se izvrši pri specialistu za take reči, event. v bolnici.

Vigrednici. Stara 23 let in ste imeli težave radi neke namišljene ali resnične spolne bolezni, imate tudi beli tok in zadnje črevo Vam uhaja na ven. Perijoda ni redna, vedno bolj »cagate« in postajate nervozna in obupujete. Bolnica in zdrav-

3/4 žrna

*je čisti sladni sladkor,
ki ga vsebuje*

Kneippova

S L A D N A K A V A

niki da Vam ne morejo pomagati.

Delajte sedeče kopeli tople 28—30 stopinj 10 minut vsak večer! V to toplo vodo nalijte ali odcedka z kamilic, ali pa od kuhanega hrastovega lubja (pest hrastovega lubja, zdrobljenega suhega ali svežega vrzite v lonec od 5 litrov ali tudi manj in kuhajte to zmes pol ure, da vre, na to vlijte odcedek v večjo banjo, v kateri imate že tople vode in v kateri boste sedeli). Poiskusite in poročajte čez par mesecev!

P. M. v D. Stara ste 37 let. Oglušela ste in zdravniki Vam ne morejo pomagati. Ropota Vam v glavi. Če težko kaj vzdignete, Vam tako kljuje in šumi vse vprek po glavi. Perijoda ni v redu. V ženski bolnici so Vam rekli, da ni to nič hudega.

Glede ušes bi bilo dobro iti k specialistu za uho. Kar Vam bo ta ušesni specialist povedal, to delajte, oz. tako se ravnejte!

D. S. St. Vaša prijateljica ima beli tok. Želite vedeti za kako primerno knjigo »o ženskih boleznih« ali slično in pojasnilo o belem toku. Pred leti je bilo o tem natančno pisano v Vigredi. Preglejte letnike nazaj in našli boste!

Kake knjige, ki bi bila za Vas pripravna in bi obravnavala to snov na popularen način, pa Vam ne morem svetovati.

H. Z. Služkinja ste, 38 let stara. Na levi nogi imate že več časa neke plave žile. Če veliko hodite, Vas boli in zbada in noga postaja mravljinčasta. Prste imate kar zabreknjene. Če Vas pa zebe, se kar

vžgejo in Vas zelo srbijo. Če imate veliko stopnic prehoditi in če hitro hodite, težko dihate. Če bi te nadloge mogli odpraviti v kopeli, vprašujete. Tudi se mislite poročiti. Vse kaže, da imate srčno napako. Dobro bi se bilo zdravniško pregledati, potem se odločiti za zakon.

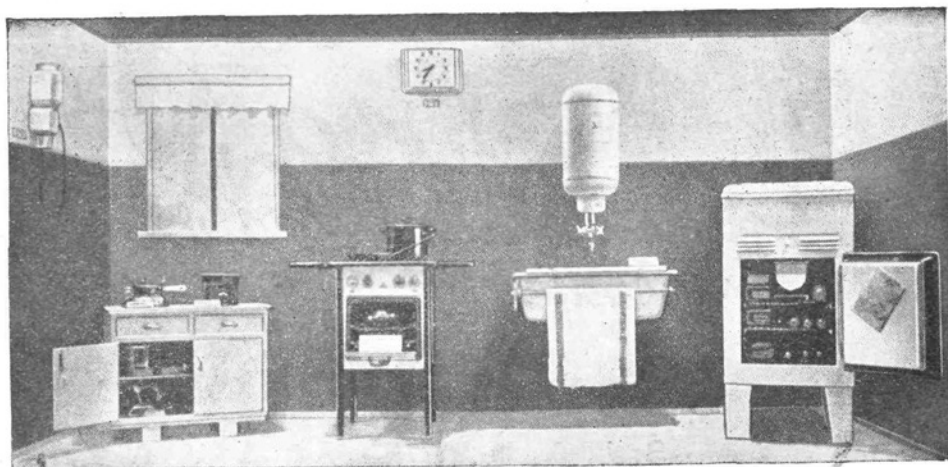
K. Z. iz Sv. Stara ste 18 let. Pred 2 leti ste imeli nahod in od tistega časa dihate zelo na glas. Tudi usekniti se tedaj ne morete, nos Vam je zamašen. Tudi smrad Vam prihaja iz nosu.

Napačno usekovanje pri zadnjem nahodu, ko ste se močno usekovali in trdo stiskali nos, je povzročilo, da se je sluznica v nosu odebelila in ovira pri dihanju. Morda so tudi polipi. Pojdite k specialistu za nosne bolezni!

M. Sl. Stara 24 let, telesno zelo slaba, šibke narave. Menite, da ste zaostali radi dolgotrajne otroške bolezni. Že 6 let trpite na neki črevesni bolezni, imate pa še belo perilo, ki Vas dela nesrečno in moti se Vam in bleda postajate. Izpiranje Vam je zoprno. Kaj bi storili, da bi bili bolj krepki in bolj razviti.

Perijoda je naravna in z bolečinami. Ne smete in ne morete delati, kakor bi radi, ker se pri vsakem naporu telesna temperatura zviša. Radi bi stregli stari mami, ki Vas tako potrebuje, Vi pa ne morete.

Svetujem temeljiti vsestranski pregled po vestnem zdravniku in nato izvajati navodila, dokler se stvar ne izboljša! Trajalo bo dalj časa.

Nizka cena električnega toka za elektrificirana gospodinjstva omogoča dandanes vsakomur, da si uredi svoj dom času primerno in preide polagoma k električni ureditvi kuhinje, kopalnice in pralnice, da si omisli električne peči za prehodno dobo in se odloči za električne čistilne aparate.

Cena toku je znižana

na 90 para za kilovatno uro
pri zjamčeni mesečni porabi.

Nočni tok po 60 para za kilovatno uro.

Podrobnosti in pojasnila daje

Ravnateljstvo

Mestne elektrarne

Krekov trg 10-II.

Modre žene

našega časa dajejo prednost proizvodom, ki so se izkazali za sposobne, da ohranijo lepoto in mladost. Zato uporabljajo mnoge izmed njih za negovanje zob zobno pasto Chlorodont. Zakaj pa ne tudi Vi? . . . Zakaj bi ne dajali svojim ustom dražestnega občutka svežosti in čistosti. . . . Svojim zobem čudovitega slonokoščene bleska, ki očara druge? Poizkusite zobno pasto Chlorodont, ki naredi s svojimi finimi, mehкими čistilnimi jedrci zobe bele in bleščeče, kakor nobeno drugo sredstvo, diš pa svež in čist. Že po nekaj dneh boste opazili, da so postali vaši zobje lepši.

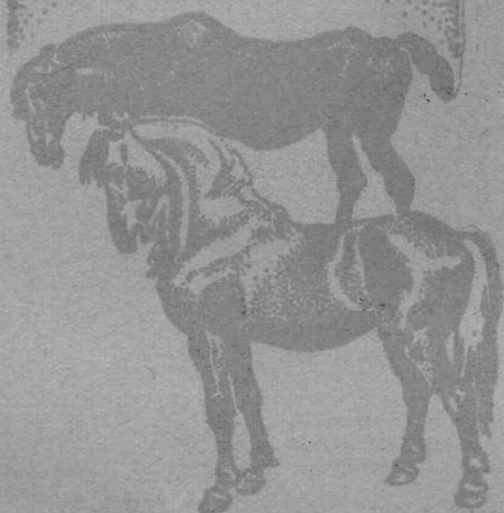
Domači proizvod.

Chlorodont - zobna pasta

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le
Vzajemna zavarovalnica
LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Pri teh dveh konjih
vidite,

da je eden lep, zdrav, —
drugi pa kljusec. Pri milu
pa oči težko presodijo,
katere je dobro in ka-
tero ne. • Terpentinovo
milo Zlatorog pere kljub
svoji izdatnosti temeljito
čisto in prizanesljivo;
perilo pa postane voljno
mehko in prijetno po-
duheva.

Zlatorog

TERPENTINOVNO MILO

